

Innst. X101 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 28 (2019–2020) og Dokument 8:140 S (2019–2020)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Vindkraft på land

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Vindkraften framover – hovedinnholdet i meldingen

Forutsetningene for vindkraft på land har endret seg mye siden energimeldingen (Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring) ble behandlet i Stortinget. I 2016 var det gitt mange konsesjoner, men få vindkraftverk var bygget. Først i senere tid har det blitt aktuelt å realisere mange av prosjektene. I 2019 ble det bygget ut vindkraft tilsvarende 2,5 TWh, og det forventes en enda høyere utbyggingstakt i 2020 og 2021.

Regjeringen vil ikke gå videre med forslaget med utpekte områder i nasjonal ramme for vindkraft som Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) la fram i april 2019. Etter at forslaget ble lagt fram ble det innført en midlertidig stans i konsesjonsbehandlingen av nye prosjekter.

I årene etter 2021 forventes det begrenset utbygging siden det er et fåtall nye prosjekter som har kommet langt i prosessen med å få konsesjon. Samtidig vil vindkraft trolig være den teknologien som har lavest utbyggingskostnader i Norge framover. Det antas derfor å være interesse for å utvikle nye prosjekter.

Lønnsom produksjon av vindkraft gir inntekter til kraftprodusenter, grunneiere, leverandører, kommuner og staten. Utbyggingen legger grunnlag for arbeidsplasser, og industri- og næringsutvikling basert på våre fornybare ressurser. Tilgang på fornybar energi er viktig for at Norge skal bli et lavutslippssamfunn.

1 Det er ikke mulig å unngå at bygging av vindkraft også har enkelte negative
2 konsekvenser for miljø eller andre interesser. Ut fra hensynet til nasjonale og
3 vesentlige regionale miljøverdier vil en rekke områder ikke være egnet for utbygging
4 av vindkraft. I de områdene der utbygging av vindkraft tillates må det skje på en måte
5 som ivaretar viktige landskaps- og miljøverdier.

6 Regjeringen vil fortsatt legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom
7 vindkraft. Samtidig må utbygging skje i et tempo og omfang som ikke gir for store
8 negative virkninger for befolkningen og viktige miljø- og samfunnsinteresser.
9 Virkninger for landskap og miljø, samfunn og naboer skal vektlegges sterkere i
10 konsesjonsbehandlingen, og lokal og regional medvirkning skal styrkes. Regjeringen
11 vil endre konsesjonsbehandlingen for å sikre dette.

12 Regjeringen vil ikke innføre nye skatter eller avgifter nå, blant annet i lys av
13 næringens lønnsomhet så langt og hensynet til forutsigbare rammebetingelser. Fordeler
14 og ulemper ved lokal kompensasjon skal vurderes, og regjeringen vil komme tilbake
15 til Stortinget om slik kompensasjon.

16 *1.1.1 Endringer i konsesjonsbehandlingen*

17 *Bedre lokal og regional forankring*

18 En vindkraftutvikler skal starte planleggingen av et prosjekt i dialog med
19 vertskommunen. God dialog med kommunen må være grunnleggende i alle prosjektets
20 faser. Regjeringen vil også styrke den lokale og regionale medvirkningen ved å legge
21 til rette for en samlet regionvis behandling av vindkraftprosjekter.

22 I fylker, eller i regioner på tvers av fylker, der flere prosjekter er under
23 utvikling, vil NVE i samråd med fylkeskommunen(e), sette en frist for når prosjekter
24 må være meldt for å inngå i en samlet behandling.

25 Meldinger i fylket eller regionen skal sendes på en samlet høring. En regionvis
26 behandling gir et bedre grunnlag for å vurdere samlet belastning for miljø og samfunn,
27 tilgjengelig nettkapasitet, regionale virkninger for forsyningssikkerhet og hensynet til
28 eksisterende kraftforsyning.

1 NVE skal konsultere fylkeskommunen og berørte kommuner både i meldings-
2 og søknadsfasen. Fylkeskommunen og kommunene skal delta i NVEs planlegging av
3 prosessen og kunne gi vurderinger av konkrete prosjekter underveis, utover det som
4 følger av dagens rolle som høringsinstans. Sametinget, reindriften og eventuelt andre
5 berørte samiske interesser skal konsulteres i saker som berører samiske områder.

6 *Skjerpet tidsløp for konsesjonsbehandling*

7 Regjeringen vil skjerpe tidskravene i konsesjonsbehandlingen. Det legges blant
8 annet opp til en innskjerping av adgangen til å gi forlenget frist for å bygge ut. Dette
9 vil hindre at prosjekter drar unødig ut i tid. I tillegg til frist for når meldinger må
10 sendes inn for å inngå i en regionvis behandling, vil det bli innført frister for
11 gjennomføring av konsekvensutredninger og for innsendelse av detaljplan etter at
12 konsesjon er gitt. I godkjent detaljplan skal det settes frist for byggestart av et
13 vindkraftverk.

14 *Færre endringer i prosjektet gjennom prosessen*

15 Tydeligere konsesjonsvilkår skal sørge for at prosjektene ikke endrer seg
16 vesentlig før utbygging. Et skjerpet tidsløp for konsesjonsprosessen vil også bidra til
17 færre endringer underveis. Regjeringen vil fortsatt legge til rette for at bygging av
18 vindkraft kan skje med den nyeste teknologien. Dette vil ikke være til hinder for at det
19 blir lagt flere føringer for utformingen av prosjektene på et tidligere stadium enn det
20 som har vært praksis fram til nå.

21 *Bedre koordinering mellom kraftproduksjon og nett*

22 Kraftproduksjon og nett skal koordineres bedre i konsesjonsbehandlingen av
23 vindkraftverk. Det skal innføres krav om at tilgjengelig nettkapasitet skal vurderes
24 allerede i en tidlig fase. Utbygger skal redegjøre for kontakten med det ansvarlige
25 nettselskapet, og framlegge en plan for nettilknytning og forslag til konkrete
26 utredningskrav.

1 *Strengere krav til utredninger og sterkere vektlegging av virkninger for landskap og*
2 *miljø, samfunn og naboer*

3 Kravene til utredninger av virkningene av vindkraft skal oppdateres. Virkninger
4 for miljø, naboer og annen virksomhet skal beskrives tydelig og vektlegges sterkere. Et
5 styrket kunnskapsgrunnlag gir et bedre grunnlag for å vurdere virkninger. Grunnlaget
6 for vurderingene av samlet miljøbelastning vil bli styrket ved en samlet regionvis
7 konsesjonsbehandling. Fylkesmannen skal rådføres når det gjelder
8 konsekvensutredningsprogrammene og oppfølgingen av disse. Det må være tydeligere
9 for alle involverte hvilke krav som er satt til utbygger av et vindkraftverk. En større
10 krets av naboer skal få komme mer aktivt med i konsesjonsprosessen. Regjeringen vil
11 legge fram forslag om nye lovbestemmelser om tidlig avslag for prosjekter som det
12 ikke er grunnlag for å videreføre til full konsesjonsbehandling.

13 *Styrket grunnlag for samfunnsøkonomiske vurderinger*

14 Regjeringen vil styrke beslutningsgrunnlaget for konsesjonsbehandlingen.
15 Grunnlaget for å vurdere samfunnsøkonomisk lønnsomhet av enkeltprosjekter skal
16 styrkes. Fordeler og ulemper ved vindkraft skal synliggjøres og avveies på en så åpen
17 og tydelig måte som mulig. Bedriftsøkonomisk lønnsomhet og andre fordeler skal
18 avveies mot kostnader for samfunnet. Det vil bli stilt tydeligere krav til utbygger om å
19 synliggjøre samfunnsøkonomisk lønnsomhet av tiltakene.

20 *Bedre involvering av reindriften*

21 Reindrift er viktig som grunnlag for samisk kultur, næring og bosetting. Det
22 skal legges til rette for medvirkning fra reindriften fra et tidlig stadium. Fylkesmannen
23 som reindriftsmyndighet må også involveres tidlig i utredningsprosessen. Utreder må
24 ha reindriftsfaglig kompetanse. Reindriftenes arealbrukskart og reindriftenes egen
25 beskrivelse av arealbruken skal legges til grunn for utredningene. Samlede virkninger
26 for reindriften skal vurderes og vektlegges i konsesjonsbehandlingen.

27 *1.1.2 Krav til eiere av vindkraftverk*

28 I konsesjoner etter energiloven til bygging og drift av vindkraftverk skal det
29 stilles krav om at konsesjonæren skal ha en kontaktperson med nødvendig

1 kompetanse. I byggeperioden vil det bli stilt krav om at kontaktpersonen skal være
2 tilgjengelig på stedet. Tilsynet skal skjerpes når det gjelder krav til vindkraftverk under
3 bygging og i drift.

4 Konesesjonær har ansvar for å dekke alle kostnader ved nedleggelse og
5 tilbakeføring av natur. Det må stilles garantier for disse kostnadene i en tidlig fase av
6 konsesjonsperioden.

7 *1.1.3 Grunnlag for næringsutvikling og energiomlegging*

8 Kraftsystemet er et vesentlig grunnlag for aktivitet og verdiskaping i norsk
9 økonomi, og utviklingen av kraftforsyningen framover har stor betydning på mange
10 samfunnsområder. Tilgangen på kraft til konkurransedyktige priser er viktig for ny
11 næringsutvikling, og legger grunnlag for videreutvikling av Norges energiintensive
12 industri.

13 Norge har tilgang til kraftproduksjon uten klimagassutslipp fra vann- og
14 vindkraftverk. For regjeringen står det sentralt å nå mål om en mer effektiv og
15 klimavennlig energibruk.

16 *1.1.4 Styrking av kunnskapsgrunnlaget*

17 Det skal bli lagt til rette for en fortsatt videreutvikling og styrking av
18 kunnskapsgrunnlaget om vindkraft. NVE, i samarbeid med andre statlige etater, har
19 samlet og oppdatert kunnskap om ulike virkninger av vindkraft som del av arbeidet
20 med nasjonal ramme for vindkraft. Samarbeidet mellom statlige etater for å videreføre
21 utviklingen av kunnskapsgrunnlaget skal fortsette, slik at det blir best mulig egnet for
22 konsesjonsbehandlingen. Også forskningsinstitusjoner og andre kompetansemiljøer vil
23 gi viktige bidrag til en videreutvikling av kunnskapen om vindkraft.

24 **1.2 Vindkraft i Norge**

25 *1.2.1 Vindkraft som del av energipolitikken*

26 Norge har i dag en tilnærmet utslippsfri kraftproduksjon, og en fornybarandel i
27 energibruken på nærmere 73 pst. Svært få land er i en liknende situasjon. Norge har

1 fortsatt tilgang på store fornybare energiresurser. Særlig er potensialet for vindkraft
2 stort.

3 Den norske energipolitikken har vært basert på at energi- og naturressursene
4 skal forvaltes på en langsiktig, bærekraftig og samfunnsmessig rasjonell måte som
5 også kommer fremtidige generasjoner til gode. Regjeringen mener det er nødvendig å
6 holde fast ved dette når vindkraft nå er i ferd med å bli en viktig del av norsk
7 energiforsyning.

8 Med planene som foreligger vil vindkraft i løpet av få år kunne utgjøre mer enn
9 30 pst. av samlet produksjonskapasitet i Norden. Den regulerbare vannkraftens evne til
10 å jevne ut den samlede kraftproduksjonen blir derfor stadig viktigere. Regjeringen
11 ønsker en balansert utvikling av kraftforsyningen. Regjeringen vil legge til rette for en
12 langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft og bevare og videreutvikle lønnsom
13 vannkraft.

14 Det skal være en balansert utbygging basert på grundige avveininger av fordeler
15 og ulemper for samfunnet. Regjeringen vil endre konsesjonsbehandlingen av vindkraft
16 for å sikre dette.

17 Forvaltningen av vindkraftressursene må inngå i en helhetlig energipolitikk.
18 Hovedlinjene i Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring ligger fortsatt fast. Arbeidet
19 med å oppnå en mer effektiv og klimavennlig energibruk, en videre utvikling av nye
20 fornybarteknologier og utviklingen av et robust overføringsnett over hele landet står
21 sentralt i regjeringens politikk mot 2030.

22 *1.2.2 Endrede forutsetninger for vindkraft*

23 Kraftsektoren i EU, som for få år siden var dominert av termisk kraftproduksjon
24 basert på kull og gass, har nå et betydelig innslag av vindkraft.

25 Kostnadene ved å produsere vindkraft i Norge har blitt redusert med nær 40 pst.
26 mellom 2012 og 2019. Endringer i avskrivningsreglene for investeringer i vindkraft
27 har også hatt betydning for lønnsomheten. Ordningen med gunstige avskrivningsregler
28 gjelder for driftsmidler ervervet til og med inntektsåret 2021. Også inntektsgrunnlaget
29 er styrket de siste årene. Etter mange år med relativt lave priser, har kraftprisene frem

1 mot 2020 økt i hele det nordiske og nord-europeiske markedet. Det skyldes i stor grad
2 at tilstramminger i det europeiske kvotemarkedet har ført til økte priser på CO₂-kvoter.

3 NVE anslår at Norge og Norden vil ha overskudd av kraft i lang tid framover i
4 år med normale vind- og tilsigsforhold.

5 NVEs anslag legger til grunn fortsatt vekst i kraftforbruket, blant annet gjennom
6 elektrifisering i transport- og petroleumssektoren, men også en betydelig vekst i
7 kraftproduksjonen, først og fremst som følge av ny vindkraft. Mye av den økte
8 vindkraftproduksjonen forventes å komme i Sverige.

9 Enkelte områder i Norge, med begrenset kapasitet i overføringsnett, preges av
10 periodevis stort overskudd på kraft og lave kraftpriser. Stor utbygging av vindkraft i
11 slike områder kan føre til redusert lønnsomhet for eksisterende kraftproduksjon i
12 området. En regionvis samlet behandling av konsesjonssaker, vil gjøre det lettere å
13 vurdere nettkapasitet og samspill med eksisterende kraftproduksjon regionalt.

14 *1.2.3 Langsiktig ressursforvaltning*

15 Dersom vindkraftprosjektene som i dag har konsesjon, men som ennå ikke er
16 realisert, idriftsettes før fristen for elsertifikater løper ut i 2021, vil vindkraft innen kort
17 tid utgjøre om lag 10 pst. av norsk kraftproduksjon.

18 En omlegging av energibruken mot elektrisitet vil over tid kunne medføre større
19 forbruk av kraft, og dette kan isolert sett bidra til økte priser. Dersom mangel på
20 lønnsomhet ikke begrenser utbyggingen av vindkraft, vil det i større grad være
21 avveiningene i konsesjonsbehandlingen som avgjør omfanget av den samlede
22 utbyggingen. Regjeringen legger til grunn at kraftprisene gir signaler om lønnsom
23 utbygging og at aktørene finner frem til de mest bedriftsøkonomisk lønnsomme
24 prosjektene. Konsesjonsbehandlingen skal sørge for at utbyggingen av nye prosjekter
25 også er samfunnsøkonomisk lønnsomme.

26 *1.2.4 Historisk utvikling*

27 I St.meld. nr. 29 (1998–99) Om energipolitikken satte regjeringen Bondevik I et
28 mål om 3 TWh/år i vindkraftproduksjon innen 2010. For å følge opp vindkraftmålet
29 ble det etablert en egen ordning med investeringsstøtte. I 2010 var det utbygd

1 vindkraftverk med en årlig produksjon på tilsammen 2,1 TWh, med støtte fra Enova.
2 Samtidig drøftet Stortinget ved flere anledninger i årene 2000–2011 spørsmålet om
3 mer langsiktige og forutsigbare rammer for vindkraftutbygging.

4 I overenskomst av 7. september 2009 mellom Norge og Sverige, var landene
5 enige om å etablere et felles elsertifikatmarked. Lov om elsertifikater (Prop. 101 L
6 (2010–2011)) ble vedtatt i april 2011. Det felles elsertifikatmarkedet startet opp
7 1. januar 2012, med mål om 26,4 TWh økt kraftproduksjon basert på fornybare
8 energikilder i 2020. Sverige har senere ensidig utvidet sitt mål under
9 elsertifikatordningen.

10 Ved behandlingen av energimeldingen våren 2016, jf. Innst. 401 S (2015–
11 2016), sluttet Stortinget seg til regjeringens ambisjon om å legge til rette for en
12 langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft. Samtidig var det bred tilslutning til
13 regjeringens forslag om ikke å innføre nye mål under elsertifikatsystemet etter at
14 fristen løper ut i 2021.

15 *1.2.5 Status for utbygging*

16 Per 1. april 2020 var det over 800 operative vindturbiner i Norge, fordelt på 42
17 vindkraftverk. Disse har en samlet installert effekt på om lag 2500 MW, og vil i et
18 normalår ha en samlet produksjon i størrelsesorden 8,2 TWh. I tillegg var 19
19 vindkraftverk under bygging per 1. april 2020. Når disse er ferdigstilt, vil den samlede
20 estimerte årsproduksjonen fra norske vindkraftverk være 15,6 TWh. Dette utgjør om
21 lag ti prosent av Norges totale kraftproduksjon i et normalår.

22 Det var per 1. april 2020 i tillegg 26 vindkraftprosjekter med endelig konsesjon
23 som ikke har påbegynt bygging. Det er usikkert hvor mange av disse prosjektene som
24 vil bli bygget. Uansett er det nå en betydelig utbygging av kraft i Norge, også i et
25 historisk perspektiv.

26 *1.2.6 Andre teknologier*

27 I NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse fra 2019 er det lagt til grunn at
28 summen av tilsigsendringer og forventede utbygginger kan bidra med økt årlig
29 produksjon fra stor og liten vannkraft tilsvarende 11 TWh/år i 2040. Dette anslaget

1 inkluderer opprustning og utvidelse (O/U) av eksisterende kraftverk. De siste 20 årene
2 har omtrent halvparten av norsk vannkraftproduksjon gjennomgått en eller annen form
3 for opprusting og utvidelse. Disse prosjektene har bidratt med en samlet
4 produksjonsøkning på om lag 4,5 TWh.

5 Regjeringens politikk er at vassdragsvernet i hovedsak skal ligge fast, jf.
6 energimeldingen (Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring – energipolitikken mot
7 2030).

8 Vindkraft til havs er i sterk vekst internasjonalt. Ifølge bransjeorganisasjonen
9 Wind Europe var det ved årsskiftet 2019/2020 bygget ut vindkraft til havs i Europa
10 med en samlet installert effekt på 22,1 GW. Mesteparten av dette er i Nordsjøen, med
11 bunnfast teknologi.

12 All vindkraftutbygging til havs har så langt fått en eller annen form for offentlig
13 støtte. Utbygging av vindkraft til havs er vesentlig mer kostbart enn utbygging på land,
14 og industriell aktivitet til havs gir andre utfordringer. Det er ikke bygget nok anlegg til
15 at det kan sies noe generelt om kostnadsnivået til flytende vindkraft, men det er
16 foreløpig vesentlig høyere enn for bunnfast.

17 Havenergilova fra 2010 fastsetter at fornybar energiproduksjon til havs utenfor
18 grunnlinjene som hovedregel kun kan skje etter at staten har åpnet bestemte
19 geografiske områder for søknader om konsesjon. Ved kongelig resolusjon av 12. juni
20 2020 er områdene Utsira Nord, som er egnet for flytende vindkraftteknologi, og
21 Sørlige Nordsjø II, som egner seg både for bunnfast og flytende teknologi, åpnet for
22 konsesjonssøknader med virkning fra 1. januar 2021.

23 Fotovoltaisk solkraft, det vil si elektrisk kraft utvunnet direkte av sollyset, er
24 den produksjonsteknologien som vokser raskest i verden. Det var ved utgangen av
25 2019 installert en ytelse på 118 MW solkraft i Norge, med en anslått årlig produksjon
26 på 100 GWh. Lønnsomheten av solkraft i Norge avhenger av type installasjon,
27 geografisk plassering og kraftprisutviklingen fremover. NVE har vurdert hvor mye
28 solkraft som kan komme inn i det norske kraftsystemet innen 2040. Basert på ulike
29 forutsetninger, er utfallsrommet anslått til 4–10 TWh.

30 1.3 Dagens konsesjonssystem

1.3.1 Om konsesjon?

1 For å bygge, eie og drive et vindkraftverk kreves det konsesjon etter
2 energiloven. Konsesjonen inneholder vilkår og forutsetninger som må oppfylles av den
3 som får konsesjon.
4

5 En vindkraftkonsesjon gjelder for inntil 30 år innenfor et nærmere fastsatt
6 geografisk område, og angir en øvre grense for maksimal installert effekt (MW).
7 Mindre vindkraftanlegg med inntil fem vindturbiner og en samlet installert effekt
8 under 1 MW er ikke konsesjonspliktig, og behandles av kommunene etter reglene i
9 plan- og bygningsloven. For større anlegg må det søkes om konsesjon hos NVE.
10 Formålet med en konsesjonsordning for vindkraft er at myndighetene kan regulere og
11 kontrollere virksomheten slik at den foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte.

12 De ulike fasene i dagens konsesjonsprosess er vist i figur 3.1 i meldingen.

1.3.2 Om de ulike stadiene i prosessen

14 *Fase 0 – Initiativfasen*

15 Utviklingen av et vindkraftverk startes som regel av et kraft- eller
16 prosjektutviklingselskap. Noen ganger tar grunneiere selv initiativ til å se på
17 muligheten for å bygge vindkraftverk på egen eiendom. NVE er i liten grad informert
18 om prosjektene i denne fasen, og har ingen formell rolle.

19 *Fase 1 – Meldingsfasen*

20 Vindkraftverk over 10 MW er meldepliktige etter forskrift om
21 konsekvensutredninger. Meldingen skal bidra til å gi offentlige myndigheter,
22 interesseorganisasjoner og lokalsamfunnet informasjon om prosjektet. Meldingen skal
23 videre inneholde et forslag til konsekvensutredningsprogram (KU-program). Denne
24 fasen reguleres av plan- og bygningslovens kapittel 14 og
25 konsekvensutredningsforskriftens regler for tiltak og planer etter annet lovverk. NVE
26 er ansvarlig myndighet for melding og konsekvensutredning av et vindkraftverk.

27 NVE sender meldingen med forslag til KU-program på høring. Etter høringen
28 fastsetter NVE et utredningsprogram for det meldte prosjektet. Hensikten med

1 programmet er å klargjøre for tiltakshaveren og andre hva som skal utredes og hvordan
2 konsekvensutredningen skal gjennomføres.

3 *Fase 2 – Utredningsfasen*

4 Utredningsfasen reguleres også av plan- og bygningslovens kapittel 14 og
5 konsekvensutredningsforskriftens regler om konsekvensutredninger for tiltak og planer
6 etter annet lovverk. Før tiltakshaver kan søke om konsesjon, må det gjennomføres en
7 konsekvensutredning i henhold til kravene i utredningsprogrammet.

8 Tiltakshaver er ansvarlig for at kravene som er fastsatt i utredningsprogrammet,
9 blir oppfylt.

10 *Fase 3 – Søknadsfasen*

11 Når konsekvensutredningene er gjennomført, kan tiltakshaver søke NVE om
12 konsesjon. Fra denne fasen reguleres behandlingen av energilovgivningen.

13 NVE kan behandle søknader om ekspropriasjonstillatelse dersom tiltakshaver
14 ikke oppnår frivillige avtaler om rådighet over eiendom som berøres av
15 vindkraftverket og som er nødvendig for å kunne bygge, eie og drive anlegget.

16 Når NVE mottar en søknad med konsekvensutredning, blir det vurdert om den
17 er av tilstrekkelig kvalitet til at den kan sendes på offentlig høring. Søknaden med
18 konsekvensutredning sendes på høring til kommunen, fylkeskommunen,
19 fylkesmannen, andre berørte lokale, regionale og statlige myndigheter,
20 interesseorganisasjoner, grunneiere og andre aktører med interesser som kan påvirkes
21 av prosjektet.

22 Etter høringen arrangerer NVE normalt en sluttbefaring av det omsøkte
23 planområdet. Alle som har kommet med skriftlige høringsinnspill til søknaden, blir
24 invitert. Hvis forslagene i en konsesjonssøknad kommer i konflikt med nasjonale eller
25 viktige regionale hensyn, kan berørte kommuner, fylkeskommuner og statlige organ
26 fremme innsigelse mot utbyggingsforslaget. I tillegg kan også Sametinget fremme
27 innsigelse.

28 Når NVE mener at saken er tilstrekkelig opplyst, avgjøres søknaden. Dersom
29 det gis konsesjon vil konsesjonsvedtaket avklare arealbruken og avveie relevante

1 hensyn. Ved en konsesjon fastsettes det dels standardvilkår og dels vilkår som er
2 spesielt tilpasset det enkelte vindkraftverket. NVEs vurderinger synliggjøres i et
3 bakgrunnsdokument for vedtaket.

4 NVEs vedtak om konsesjon og ev. ekspropriasjonstillatelse, kan påklages til
5 Olje- og energidepartementet. De siste årene har nesten alle konsesjonsvedtak blitt
6 påklaget, enten det er gitt konsesjon eller søknaden er avslått. Behandlingen i
7 klagesaker følger de alminnelige bestemmelsene i forvaltningsloven.

8 Departementet kan i klagebehandlingen vurdere alle sider av saken og ta hensyn
9 til nye opplysninger. Departementets vedtak i klagesaken er endelig og kan ikke
10 påklages videre.

11 *Fase 4 – Detaljplanleggingsfasen*

12 I konsesjonen spesifiseres blant annet maksimal installert effekt og
13 planområdets yttergrenser. Endringer av forhold som er spesifisert i konsesjonen eller
14 endringer utenfor planområdet, er konsesjonspliktige. I slike tilfeller må konsesjonær
15 sende en søknad om konsesjonsendring til NVE.

16 Utbyggingsløsningen innenfor planområdet er normalt ikke spesifisert i
17 konsesjonen. Vindkraftverkets endelige utforming, herunder antall, høyde, type og
18 plassering av vindturbiner, skal normalt i henhold til vilkår i konsesjonsdokumentet
19 beskrives i en detaljplan.

20 Konsesjonær må i tillegg lage en miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) som
21 beskriver hvordan miljøhensyn skal ivaretas i byggingen av vindkraftverket i tråd med
22 vilkår i konsesjonen. Detaljplan og MTA-plan blir normalt sendt på høring til
23 kommunen, fylkeskommunen, fylkesmannen, andre berørte myndigheter, berørte
24 lokale og regionale organisasjoner og berørte privatpersoner.

25 Når NVE mener saken er tilstrekkelig opplyst, i tråd med reglene i forskrift for
26 konsekvensutredninger, avgjøres det om planene kan godkjennes eller ikke.

27 NVEs vedtak om endringer av konsesjon og vedtak om godkjenning av
28 detaljplan og MTA-plan kan påklages til Olje- og energidepartementet.

29 Departementets vedtak i saken er endelig.

1 *Fase 5 – Utbyggingsfasen*

2 Utbygging kan først starte etter at NVE har godkjent detaljplan og MTA-plan.

3 *Fase 6 – Driftsfasen*

4 Konsesjonær er ansvarlig for at konsesjonsvilkårene følges i driftsfasen.

5 NVE fører tilsyn med at vilkår i konsesjonen etterleves i driftsfasen.

6 *Fase 7 – Avviklingsfasen*

7 Alle konsesjoner inneholder et vilkår om at konsesjonær er ansvarlig for
8 tilbakeføring av planområdet etter endt konsesjonsperiode. I løpet av det tolvte
9 driftsåret skal det foreligge en garanti for nedleggingskostnadene.

10 *1.3.3 Forholdet til plan- og bygningsloven*

11 Vindkraftverk kan ikke bygges i strid med gjeldende kommunale planer. Med
12 mindre gjeldende arealformål i kommuneplanen, eventuelt reguleringsplan, åpner for
13 etablering av vindkraft, må det dispensasjon eller annen planavklaring til, før et
14 vindkraftverk kan bygges. En søknad om dispensasjon behandles av kommunen etter
15 bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

16 For å sikre at vindkraftverk med konsesjon kan gjennomføres i tilfeller der
17 kommunen ikke omregulerer eller gir dispensasjon, kan Olje- og energidepartementet i
18 den enkelte sak bestemme at endelig konsesjon til et vindkraftverk uten videre gis
19 virkning som statlig arealplan etter energiloven.

20 **1.4 Endringer i konsesjonsbehandlingen**

21 Regjeringen vil endre konsesjonsbehandlingen for å oppnå en bedre lokal og
22 regional forankring av nye vindkraftprosjekter. En skjematisk oppsummering av
23 endringer i konsesjonsprosessen finnes i kap. 4.13 i meldingen.

24 *1.4.1 En regionvis samlet behandling*

25 Regjeringen vil legge opp til at flere søknader om konsesjon behandles samlet
26 innenfor et fylke, eventuelt innenfor regioner på tvers av fylker der det er mest
27 hensiktsmessig. Den enkelte konsesjonssøknad krever individuelle vurderinger, men

1 prosjektene innenfor et fylke eller en region skal så langt det er mulig ses i
2 sammenheng. En slik tilnærming vil gi NVE et mer helhetlig beslutningsgrunnlag. En
3 samlet regionvis behandling vil videre innebære at NVE setter tidsfrister for de ulike
4 stegene i konsesjonsprosessen.

5 *1.4.2 Bedre lokal og regional forankring*

6 En regionvis samlet behandling skal bidra til at andre myndigheter enn
7 konsesjonsmyndighetene trekkes mer aktivt inn i konsesjonsprosessen.
8 Fylkeskommunen, vertskommunene og fylkesmannen vil bli involvert i ulike faser i
9 tillegg til å være høringsinstanser. Fylkesmannen skal få en mer formell rolle.
10 Fylkesmannen vil bistå og gi råd til NVE om konsekvensutredningsprogram før disse
11 fastsettes, og deretter bistå med oppfølging av utredningsprogrammene.

12 Det legges opp til en bred involvering av fylkeskommunene i tråd med
13 forutsetningene i regionreformen, jf. Meld. St. 6 (2018–2019) og Innst. 119 S (2018–
14 2019). NVE skal, som i dag, være vedtaksmyndighet for konsesjoner til vindkraft.
15 Fylkeskommunen og vertskommunene skal imidlertid konsulteres både i meldings- og
16 søknadsfasen, og skal også gis anledning til å delta aktivt i NVEs planlegging av
17 prosessen. Tidsfrister og tidsløp for konsesjonsbehandlingen skal avgjøres av NVE i
18 samråd med fylkeskommunen og kommunene.

19 Ved en regionvis behandling vil konsesjonsmyndigheten kunne vurdere hele
20 fylket under ett. Vurderingene skal legge gjeldende regionale planer etter plan- og
21 bygningsloven til grunn i de områder slike planer foreligger. I tillegg skal Sametinget,
22 reindriften og eventuelt andre samiske interesser konsulteres underveis dersom
23 prosjektene er planlagt i områder med samiske interesser.

24 Naboer til et vindkraftverk kan bli påvirket på flere måter uten å være part. Det
25 er viktig at de som blir berørt får informasjon om tiltaket, om ulike faser og mulighet
26 til å uttale seg. En større krets av naboer rundt et vindkraftverk skal derfor involveres
27 aktivt i høringsprosessene. Det skal utarbeides rutiner for nabovarsling i forbindelse
28 med høring i vindkraftsaker.

29 Utbyggere, lokale og regionale myndigheter, interesseorganisasjoner og
30 lokalbefolkning har uttrykt behov for bedre informasjon i vindkraftsaker. Veiledningen

1 om konsesjonsprosessen skal derfor styrkes. NVE skal, i samarbeid med berørte
2 direktorater, utarbeide en veileder som omfatter hele konsesjonsprosessen for
3 vindkraftverk.

4 God og grundig veiledning om konsesjonsprosessen gir forutsigbarhet til alle
5 aktører som deltar i en eller flere faser. Ved å klargjøre de ulike fasene, kan prosessen
6 oppnå større grad av tillit.

7 Kommunene er lokal planmyndighet og står nærmest til å vurdere betydningen
8 av lokale interesser. Lokal aksept er et viktig hensyn for konsesjonsmyndighetene.

9 Kommunenes innsigelseskompetanse skal videreføres, men en absolutt vetorett
10 for kommuner lar seg ikke forene med et konsesjonssystem der også nasjonale og
11 regionale hensyn vektlegges. Kommunal innsigelse innebærer at et konsesjonsvedtak
12 fattet av NVE, ikke kan iverksettes før innsigelsen er behandlet av Olje- og
13 energidepartementet.

14 Søknader om dispensasjon fra gjeldende kommunale planer skal fortsatt
15 behandles av kommunen etter at et vindkraftverk har fått konsesjon.

16 *1.4.3 Et skjerpet tidsløp*

17 Konsesjonsprosessen er omfattende, og det har ofte tatt lang tid fra melding til
18 endelig konsesjon, fra konsesjon til godkjent detaljplan og videre til prosjektet
19 realiseres. Økt involvering og medvirkning kan isolert sett gi økt tidsbruk. Det skal
20 derfor etableres klare rammer og tidsfrister for hvordan ulike myndigheter skal
21 involveres i konsesjonsprosessen.

22 Det skal innføres en frist for utarbeiding av konsekvensutredning, som kan
23 bidra til fremdrift i prosjektene. Fristen vil normalt bli satt til to år fra meddelt
24 utredningsprogram til konsekvensutredningene må være gjennomført. Dersom fristen
25 går ut, må utredningsprogrammet oppdateres. Innføring av frist skal ikke gå på
26 bekostning av nødvendige utredninger, for eksempel feltundersøkelser, og i noen
27 tilfeller kan dette tilsi en lengre frist. Fristen vil kunne forlenges av NVE dersom
28 uforutsette forhold oppstår.

29 Videre vil departementet innføre en frist for innsending av detaljplan etter at
30 konsesjonen er gitt. En søknad om godkjenning av detaljplan skal som hovedregel

1 sendes til NVE innen to år. Fristen kan utsettes én gang dersom det foreligger særskilte
2 hensyn.

3 Departementet vil videre legge til grunn en praksis der det settes frist for
4 byggestart etter at detaljplanen er godkjent. Fristen settes i detaljplanen, og kan
5 tilpasses det aktuelle anlegget, men vil normalt være 2–3 år. Fristen kan forlenges én
6 gang dersom det foreligger særlige hensyn.

7 Behandlingstid skal ikke gå på bekostning av tilstrekkelig opplysning av saken.
8 Det må til en viss grad aksepteres at tidsbruken varierer fra sak til sak.

9 Departementet mener det er viktig at tidsbruken gjennom prosessen blir skjerpet
10 inn og at framdriften opprettholdes gjennom hele løpet. Departementet vil i tillegg
11 vurdere om det skal stilles garanti for nedleggingskostnader tidligere enn i dag. Figur
12 4.1 i meldingen gir en oppsummering av nye tidsfrister i konsesjonsprosessen.

13 *1.4.4 Lokaliseringssignaler*

14 Som et ledd i arbeidet med nasjonal ramme, fikk NVE i oppdrag å utarbeide et
15 oppdatert kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft, samt foreslå større,
16 geografiske områder som kunne være egnet for vindkraft. Olje- og
17 energidepartementet sendte forslaget på høring i april 2019. Regjeringen har besluttet å
18 ikke gå videre med de utpekte områdene, men kunnskapsgrunnlaget skal
19 videreutvikles og vil være viktig i konsesjonsbehandling av nye søknader.

20 Olje- og energidepartementet varslet i energimeldingen (Meld. St. 25 (2015–
21 2016)) at det skulle utredes og legges frem et forslag som gir konsesjonsmyndigheten
22 adgang til å avslå større vann- og vindkraftsaker tidligere enn etter ordinær
23 saksbehandling. Regjeringen vil gå videre med forslaget om tidlig avslag når det
24 gjelder vindkraft. Forslaget om tidlig avslag krever lovendring, og departementet vil
25 komme nærmere tilbake til dette i forbindelse med høringen av lovforslaget.

26 Regionale planer skal gi den regionalpolitiske retningen for utvikling innen
27 fylket, og skal være et viktig samordningsverktøy mellom interesser og myndigheter i
28 regionen. Syv fylker (før ny fylkesstruktur) har utarbeidet slike planer. Regionale
29 planer skal vektlegges sterkere i konsesjonsbehandlingen framover, jf. regionreformen,
30 men utarbeidelse av slike planer skal ikke være en forutsetning for å behandle

1 søknader om konsesjon til vindkraftverk. Departementet mener at en prosess med
2 regionvis samlet behandling kan avlaste behovet for regionale planer.

3 Blant annet miljø- og friluftsansjoner har pekt på at vindkraft bør
4 etableres som mindre anlegg i allerede industrialiserte områder. Potensialet for å
5 utvikle slike prosjekter nær etablert industri og infrastruktur er ikke utredet nærmere.
6 Kommunene er, gjennom arealplanleggingen, best egnet til å vurdere om det skal
7 legges til rette for slike anlegg lokalt.

8 *1.4.5 Bedre koordinering mellom produksjon og nett*

9 Produksjon og nett bør koordineres bedre i konsesjonsbehandlingen av
10 vindkraftverk. Det vil bli innført krav om at meldingen skal inneholde en foreløpig
11 vurdering av tilgjengelig nettkapasitet, inkludert en beskrivelse av dialogen mellom
12 utbygger og ansvarlig nettselskap. Meldingen skal også inneholde en plan for
13 nettilknytning og forslag til konkrete utredningskrav. Det skal stilles tydeligere
14 utredningskrav om nettilknytning og krav om hvordan nettanlegg skal beskrives i
15 konsesjonssøknaden.

16 *1.4.6 Oppdaterte krav til konsekvensutredninger*

17 NVE skal, i dialog med Miljødirektoratet og andre berørte fagmyndigheter,
18 gjennomgå gjeldende utredningskrav. Dagens krav i utredningsprogrammene skal
19 sørge for at prosjektet blir tilstrekkelig utredet, men tydeligere minimumskrav og mer
20 saksspesifikke krav vil bedre kvaliteten på utredningene.

21 Virkningene utbyggingen kan ha for klima og miljømessige forhold gjennom
22 anleggsperiode, drift og avslutning av virksomheten, bør redegjøres for i utredningene.

23 *1.4.7 Bedre vurderinger av samfunnsøkonomisk lønnsomhet*

24 Utbygging av fornybar kraftproduksjon skal være samfunnsøkonomisk
25 lønnsom. Regjeringen vil derfor styrke grunnlaget for vurderinger av
26 samfunnsøkonomisk lønnsomhet i konsesjonsbehandlingen.

27 Konsesjonssaker om vindkraftutbygging er komplekse. Avgjørelsen av
28 konsesjonsspørsmålet krever avveining av berørte allmenne og private interesser.
29 Regjeringen vil at konsesjonsmyndighetenes avveining av fordeler og ulemper skal

1 være så åpen og tydelig som mulig. Samtidig skal virkninger for miljø, naboer og
2 annen virksomhet vektlegges sterkere i konsesjonsbehandlingen fremover. Det vil også
3 bli stilt tydeligere krav til utbyggere om å synliggjøre samfunnsøkonomisk lønnsomhet
4 av tiltakene.

5 Anslag på prosjektenes bedriftsøkonomiske lønnsomhet er en sentral verdi i
6 vurderingen av samfunnsøkonomisk lønnsomhet. I vurderinger av prosjektenes
7 bedriftsøkonomiske lønnsomhet skal netto nåverdi benyttes som utgangspunkt.

8 Kraftutbygging medfører virkninger for samfunnet som markedsaktørene ikke i
9 tilstrekkelig grad tar hensyn til og som vanskelig lar seg måle i kronebeløp. Slike
10 eksterne virkninger kan være både positive og negative, og betegnes i
11 samfunnsøkonomisk analyse som ikke-prissatte virkninger. Vanlige ikke-prissatte
12 virkninger av kraftutbygging er tap av naturmangfold og landskapsverdier.

13 Avveining av fordeler og ulemper som i ulik grad kan prissettes, er faglig
14 utfordrende og krever høy grad av systematikk og gode kvalitative vurderinger.

15 Olje- og energidepartementet har satt i gang et arbeid for å forbedre
16 systematikken i vurderingene av prissatte og ikke-prissatte konsekvenser i
17 konsesjonssaker. I tillegg arbeides det med å forbedre systematikken i nytte/kost-
18 vurderinger av avbøtende tiltak. Formålet er å forbedre grunnlaget for
19 konsesjonsmyndighetenes avveininger av fordeler og ulemper. Regjeringen vil at de
20 vurderinger som gjøres av samfunnsøkonomisk lønnsomhet når det gis konsesjon eller
21 avslag til prosjekter, skal synliggjøres bedre i vedtaket.

22 Olje- og energidepartementet vil stille tydeligere krav til at konsesjonssøknader
23 og søknader om konsesjonsendring må synliggjøre samfunnsøkonomisk lønnsomhet
24 av tiltakene. Fordelingsvirkninger av tiltak skal kartlegges og omtales på en måte som
25 gir grunnlag for å ta hensyn til dette i vurderingen av ulike alternativ. Den
26 samfunnsøkonomiske lønnsomheten til vindkraftprosjekter avhenger også av
27 virkninger som samlet utbygging får i det norske kraftmarkedet eller for andre
28 samfunnsinteresser.

29 *1.4.8 Vektlegging av virkninger for miljø, samfunn og naboer*

1 Alle energianlegg vil ha større eller mindre ulemper knyttet til miljø-, samfunn-
2 og nabovirkninger.

3 Det er bygget en rekke vindkraftverk de siste årene. Parallelt med dette er det
4 lagt mer vekt på sumvirkninger knyttet til temaer som landskap, naturmangfold og
5 reindrift i konsesjonsbehandlingen. Siden sumvirkninger er et gjennomgående og
6 stadig mer fremtredende tema, er det fornuftig med en styrket og samlet regionvis
7 konsesjonsbehandling.

8 Det er satt vilkår om for- og etterundersøkelser knyttet til blant annet fugl og
9 reindrift i flere konsesjoner for vindkraftverk. Det er en utfordring at det i mange saker
10 er krevende å konkludere om virkninger uten at det gjennomføres mer omfattende
11 undersøkelser. Bruken av for- og etterundersøkelser skal derfor klargjøres bedre og
12 systematiseres. Dette vil inngå som del av arbeidet med å stille tydeligere krav i
13 vilkårene. NVE skal i dialog med blant annet Miljødirektoratet vurdere nye prinsipper
14 for bruk av for- og etterundersøkelser i fremtidige saker.

15 Når det gjelder undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 om krav om å
16 undersøke om et tiltak vil ha virkninger på automatisk fredete kulturminner, skal
17 nåværende prøveordning evalueres. Det skal gi grunnlag for å etablere en fast ordning
18 som skal brukes i konsesjonsbehandlingen.

19 Departementet mener at rammene for en vindkraftkonsesjon i størst mulig grad
20 må uttrykkes gjennom vilkår, og at det må komme klart fram hva vilkårene innebærer.
21 NVE skal utarbeide forslag til reviderte standardvilkår i samråd med Miljødirektoratet,
22 Riksantikvaren og andre relevante sektormyndigheter. Forslaget skal legges til grunn
23 for en oppdatert mal for standardvilkår for vindkraftverk.

24 Virkninger for landskap og miljø skal vektlegges sterkere enn tidligere, og
25 nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser skal tas hensyn til. I områder med
26 mye vindkraftutbygging, og eventuelt andre utbyggingstiltak, kan den samlede
27 belastningen på enkelte miljøverdier være stor.

28 Dersom det gis konsesjon, skal de negative virkningene på natur og andre
29 miljøverdier begrenses i tråd med det såkalte tiltakshierarkiet. Først skal man prøve å
30 unngå vesentlige virkninger på miljøverdier. Deretter kan muligheten for å begrense

1 og istandsette miljøskaden vurderes, og eventuelt kan mulig kompensasjon for
2 vesentlige negative virkninger vurderes.

3 Ved konsesjonsbehandling av vindkraft skal det legges vekt på omfanget og
4 virkningen av terrenginngrepene som må til for at vindkraftverket skal kunne
5 etableres, samt muligheten for tilbakeføring av området når anlegget skal nedlegges.

6 Vindkraftverk medfører visuell eksponering og støy for omgivelsene.
7 Nabovirkninger inkluderer eventuelle virkninger på helse og trivsel og på annen
8 virksomhet. Den aktuelle topografien i området kan påvirke støyutbredelsen. Olje- og
9 energidepartementet vil innføre en minimumsavstand fra vindkraftturbiner til
10 helårsboliger og fritidsbebyggelse, og foreslår en veiledende avstand på fire ganger
11 den totale turbinhøyden, minimum 800 meter. Dette er en avstand som under mange
12 forhold ligger godt utenfor støygrensen i gjeldende støyretningslinje. Som ledd i
13 detaljplanen skal det fremdeles utarbeides støysonekart.

14 Det vil bli innført vilkår om maksimalhøyde på turbiner, vurdert for hvert enkelt
15 vindkraftverk, basert på hva som er lagt til grunn for konsekvensutredningene. Det
16 skal i større grad tas i bruk visualiseringer i konsesjonsprosessen.

17 *1.4.9 Bedre involvering av reindriften*

18 Regjeringens politikk for reindrift følger av Stortingets behandling av Meld. St.
19 32 (2016–2017) Reindrift — Lang tradisjon – unike muligheter. Folkerettens
20 urfolksvern er sentralt ved behandlingen av inngrep som berører samisk reindrift.
21 Regjeringen vil legge til rette for bedre involvering av reindriften og samiske aktører i
22 ulike faser av konsesjonsprosessen.

23 Regional plan kan være et godt verktøy for å sikre reindriften arealer på tvers
24 av kommunegrenser, synliggjøre reindriften arealbehov over et større område, og vise
25 områder som er uaktuelle for utbygging av vindkraft.

26 Når det meldes et konkret vindkraftprosjekt i et samisk område, skal NVE
27 sende meldingen til de berørte reinbeitedistriktene og til Sametinget. Etter høringen av
28 meldingen fastsetter NVE et utredningsprogram. Samiske interesser skal konsulteres
29 ved fastsettelse av utredningsprogrammet.

1 Reinbeitedistriktene skal få anledning til å gi den informasjonen som er
2 nødvendig for å kunne gjennomføre en konsekvensutredning. Tiltakshaver og utreder
3 må ta kontakt med berørte reinbeitedistrikt i en tidlig fase.

4 Som forvaltningsmyndighet for reindrift skal Fylkesmannen ha oppdatert
5 kunnskap om reindriften arealer, og kan av hensyn til reindrift fremme innsigelse til
6 vindkraftsøknader. Fylkesmannen må involveres på et tidlig stadium i
7 utredningsprosessen.

8 Det skal gjennomføres befarings med tiltakshaver, utreder, reinbeitedistrikt og
9 NVE såfremt noen av partene ber om det. Det er avgjørende at utreder har nødvendig
10 reindriftsfaglig kompetanse og kjennskap til reindriften og viktige områder for
11 næringen.

12 Konsekvensutredningen må vurdere kravene i reindriftenloven, som gir
13 reindriften flyttleier et særskilt vern. Konsekvensutredningen må også vurdere andre
14 særverdiområder for reindriften.

15 Reindriften trenger store arealer, og reinbeiteområdene er under press fra mange
16 sektorer og interesser. Flere tiltak som hver for seg kan ha mindre effekt, kan samlet
17 være svært negative for reindriften. Vurderingen av samlet belastning er derfor særlig
18 viktig. Det må tas høyde for at samlet inngrepsbelastning i reinbeiteområdene kan
19 variere ut over regioner og over landegrensene.

20 Ved en søknad om konsesjon i samiske områder må NVE gjennomføre
21 konsultasjoner med Sametinget. Det skal legges til rette for at det gjennomføres
22 konsultasjoner med de berørte reinbeitedistriktene/siidaen og andre med
23 bruksrettigheter knyttet til reindrift både i meldings- og søknadsfasen. Olje- og
24 energidepartementet gjennomfører i tillegg konsultasjoner i klagesaker.

25 Konsultasjoner med Sametinget skal samordnes med systemet for innsigelse i
26 konsesjonssaker jf. energimeldingen (Meld. St. 25 (2015–2016)). Gjennom innsigelse
27 får Sametinget mulighet til å påvirke vedtakene tidlig i prosessen. Sametinget kan reise
28 innsigelse mot søknader om konsesjon til vindkraft når det gjelder spørsmål av
29 vesentlig betydning for samisk kultur og næringsutøvelse.

30 Olje- og energidepartementet har konsultert Sametinget og Norske
31 reindriftssamers landsforbund (NRL) i forbindelse med denne meldingen. Sametinget

1 ønsker primært at vindkraft ikke skal kunne bygges i reindriftsområder. Departementet
2 kan ikke slutte seg til et generelt forbud mot vindkraft i disse områdene. Det ble derfor
3 ikke oppnådd enighet på dette punktet. Sametinget slutter seg til forslag som skal
4 styrke medvirkning fra reindriften og til forbedringer i konsekvensutredninger. NRL
5 ønsket også primært at vindkraft skal være uaktuelt i reindriftsområder. Omtalen av
6 samiske interesser og virkninger for reindriften ble justert etter konsultasjonene.

7 *1.4.10 Bedre sammenheng mellom utredning, konsesjon og detaljplan*

8 Vindkraftverkets endelige utforming skal i henhold til standardvilkår i
9 konsesjonen beskrives i en detaljplan. Detaljplanen skal også beskrive endrede
10 virkninger for miljø- og samfunnsinteresser, sammenliknet med virkningene av
11 utbyggingsløsningen som ble skissert i konsesjonssøknaden. Dersom det er store
12 endringer i prosjektet fra konsesjon til detaljplan, kan det være nødvendig med nye
13 utredninger.

14 De siste årene har det vært en betydelig teknologiutvikling for vindturbiner.
15 Detaljplanen angir derfor ofte en annen utbyggingsløsning enn det som ble skissert i
16 søknaden. I flere kommuner og lokalsamfunn der vindkraft er planlagt eller bygget,
17 har endringer av prosjektet fra endelig konsesjon til utbygging skapt konflikter.

18 Olje- og energidepartementet mener det er behov for å være mer konkret i
19 utformingen av konsesjonsvilkår sammenliknet med dagens praksis. I tillegg er det
20 behov for å stille krav om at flere alternativer med ulike dimensjoner blir utredet og
21 visualisert i søknaden. En eventuell påfølgende konsesjon kan deretter gis med vilkår
22 om å bruke turbiner med en størrelse innenfor det spennet som er konsekvensutredet.

23 Innføring av en frist på to år for å sende inn detaljplan vil sikre fremdrift i
24 prosjektene, og hindre store endringer i kunnskapsgrunnlaget mellom
25 konsesjonsvedtak og detaljplangodkjenning.

26 I vindkraftkonsesjonene er det vilkår om at både en detaljplan og en miljø-,
27 transport- og anleggsplan skal godkjennes før anleggsarbeidene kan starte opp.
28 Departementet vil forenkle planbehandlingen ved at de to planene samles i én plan.
29 Alle godkjenninger i etterkant av et konsesjonsvedtak skal, så langt det er mulig,
30 samles i detaljplanen.

1 Det er i dag krav om at melding og søknad sendes på høring og kunngjøres.
2 NVE skal framover kunngjøre høringen av detaljplaner på tilsvarende måte som for
3 meldinger og søknader. Utgifter til kunngjøring av detaljplan skal bekostes av
4 konsesjonær.

5 *1.4.11 Styrket tilsyn*

6 Konsesjonæren er ansvarlig for at konsesjonsvilkårene følges under bygging og
7 i driftsfasen. Det innebærer ansvar for å sørge for internkontroll når det gjelder
8 overholdelse av ulike krav knyttet til miljø og landskap. NVE er tilsynsmyndighet.

9 Olje- og energidepartementet vil legge til rette for en styrket oppfølging av
10 vindkraftverk.

11 *1.4.12 Tydeligere vilkår om nedlegging og reetablering*

12 Konsesjoner til vindkraftverk gis normalt med vilkår om at det i løpet av det
13 tolvte driftsåret skal foreligge en garanti for nedleggingskostnadene. Departementet vil
14 vurdere om utbygger skal pålegges å stille garanti for nedleggingskostnader tidligere
15 enn i dag.

16 Det har til nå vært få nedlegginger eller reetableringer av vindkraftverk i Norge.
17 NVE skal i samråd med Miljødirektoratet utarbeide veiledning for tilbakeføring og
18 restaurering av natur ved nedlegging av vindkraftverk.

19 **1.5 Betydningen av vindkraft i Norge**

20 *1.5.1 Vindkraft i det norske kraftsystemet*

21 *Egenskaper ved den norske kraftforsyningen*

22 Et særtrekk ved Norges fornybare kraftforsyning er den store vannkraftandelen
23 og muligheten til å lagre energi i magasiner. Norge har halvparten av Europas
24 magasinkapasitet, og tre fjerdedeler av vannkraften vår er regulerbar. Et annet
25 kjennetegn er at norsk kraftforsyning er sterkt integrert med de nordiske landene,
26 særlig med Sverige.

1 Etter en periode med begrenset utbygging av kraft, har Norge hatt en betydelig
2 økning i fornybar kraftproduksjon de siste årene. Den norske kraftforsyningen har ved
3 inngangen til 2020 en normalårsproduksjon på om lag 150 TWh. Produksjonsevnen
4 har økt med drøyt 8,5 TWh siden 2015, fordelt på 3,3 TWh vannkraft og 5,2 TWh
5 vindkraft. I samme periode har kraftforbruket økt med 4,3 TWh, og var i 2019 134,7
6 TWh. Med normale værforhold kan det anslås at Norge i dag har et kraftoverskudd på
7 om lag 15 TWh over året.

8 Med ferdigstillelse av flere vindkraftverk innenfor elsertifikatorordningen ligger
9 det an til en fortsatt sterk vekst i norsk produksjonsevne i 2020 og 2021. NVE
10 estimerer i sin langsiktige analyse at det normale kraftoverskuddet i 2030 vil være 21
11 TWh i Norge, og 68 TWh i Norden. Samtidig er det over tid utsikter til større forbruk
12 av kraft i flere sektorer, blant annet som følge av elektrifisering av fossilt forbruk.

13 *Vindkraftproduksjon varierer*

14 Produksjonen av vindkraft er omtrent dobbelt så stor i vintermånedene som i
15 sommermånedene. Vindkraftproduksjonen og norsk kraftforbruk har lik profil når vi
16 ser på måneder. Imidlertid har ikke vindkraftproduksjonen og kraftforbruket lik profil i
17 enkelttimer. Dette tydeliggjør behovet for regulerbar kraft i et kraftsystem med mye
18 vindkraft.

19 Den regulerbare vannkraftens evne til å flytte produksjonen i tid bidrar til å
20 jevne ut den samlede kraftproduksjonen ved varierende vindkraftproduksjon. Dette
21 gjør at forsyningssikkerheten lettere kan opprettholdes, selv om andelen uregulerbar
22 fornybar produksjon øker.

23 Norge har også en høy andel utvekslingskapasitet med utlandet. Det kan gi
24 avsetning i perioder med stor norsk vindkraftproduksjon, og mulighet til å importere
25 kraft i perioder som er tørre og har lite vind.

26 Egenskapene ved den norske kraftforsyningen gjør at prisvirkningene av en økt
27 andel vindkraft blir mindre enn i andre land. Sammen med gode vindforhold mange
28 steder i landet, gir dette et godt utgangspunkt for lønnsom vindkraftutbygging.

Økt lønnsomhet av vindkraftutbygging i Norge

Det har skjedd betydelig teknologiutvikling og store kostnadsreduksjoner innenfor utbygging, drift og vedlikehold av vindkraftverk i løpet av få år. I dag kan vindkraftverk i Norge oppnå en brukstid på over 3 000 timer, noe som er høyere enn i de fleste europeiske land. Økningen i brukstid er primært drevet av teknologiutvikling av turbinene, samt bedre kunnskap om vindforhold og plassering av turbiner. For 2019 viser NVEs anslag en reduksjon i kostnadene på nesten 40 pst. for nye vindkraftverk sammenlignet med anlegg som ble bygget i 2012. I løpet av de to siste årene er det anslått at kostnadene er redusert med om lag 11 pst.

Perspektiver for kraftforsyningen og vindkraftens lønnsomhet

Utviklingen av norske kraftpriser framover er usikker, og avhenger av forhold både i og utenfor Norge. Den nordiske og europeiske energiforsyningen går gjennom store endringer. I Norden øker andelen uregulerbar fornybar kraft raskt, ikke-fornybar kraft fases ut og det norske og nordiske kraftoverskuddet er økende. Samtidig blir de nordiske og europeiske kraftmarkedene tettere integrert, og utviklingstrekk i det europeiske kraftmarkedet får økende betydning for kraftprisene i Norge.

Etter at NVEs analyser ble utgitt høsten 2019, har det allerede skjedd endringer i perspektivene for den kortsiktige utviklingen i kraftmarkedet. I tillegg er det usikkert hvordan de økonomiske virkningene av covid-19 vil påvirke nordisk og europeisk kraftforbruk i årene som kommer. På kort og mellomlang sikt vil også gjeldende værforhold ha stor påvirkning på faktisk og forventet kraftpris. Dagens anslag på kostnader ved norsk vindkraft og de langsiktige perspektivene for kraftprisutviklingen i NVEs analyser tilsier likevel at det vil være lønnsomt for utbyggere å investere i vindkraftutbygging i Norge framover.

Lønnsomheten for ny vindkraftproduksjon vil variere i ulike deler av landet og innenfor ulike prisområder i det norske kraftsystemet.

Økt vindkraftutbygging krever nett og fleksibilitet

Etablering av vindkraftverk vil i varierende grad kunne utløse behov for nettinvesteringer.

1 Statnett har i en delrapport til arbeidet med nasjonal ramme for vindkraft gjort
2 overordnede vurderinger av hvordan videre utbygging av vindkraft i ulike deler av
3 landet påvirker kraftflyt, nettap og flaskehals i transmisjonsnettet. Statnetts analyser
4 viser blant annet at forventet utvikling i kraftsystemet i utgangspunktet vil gi lavere
5 kraftpriser i nord, og at utbygging av vindkraft her, raskere vil møte flaskehals som
6 reduserer prisen ytterligere.

7 I kraftsystemet må det til enhver tid produseres like mye strøm som det
8 forbrukes. Med økende innslag av varierende vindkraftproduksjon, vil etterspørselen
9 etter fleksibilitet øke. Økt etterspørsel etter fleksibilitet bidrar til høyere kostnader
10 knyttet til å balansere systemet.

11 I dag sikres en stabil drift av det nordiske kraftsystemet i stor grad av større
12 vann- og kjernekraftverk. Store og tunge kraftverk av denne typen bidrar til å holde
13 frekvensen i strømmettet stabil. I tillegg kan de regulerbare vannkraftverkene raskt øke
14 eller redusere produksjonen. Driften av kraftsystemet vil bli mer utfordrende når
15 andelen uregulerbar kraftproduksjon øker. Nye tekniske løsninger kan på sikt bidra til
16 å avhjelpe variasjonene.

17 *1.5.2 Verdiskaping i kraftnæringen*

18 De fornybare energiresursene gir grunnlag for næringsutvikling og
19 verdiskaping. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) utgjorde verdiskapingen
20 (bruttoproduktet) i norsk kraftforsyning 82,2 mrd. kroner i 2018 og 79,4 mrd. kroner i
21 2019. Den norskbaserte fornybarnæringen sysselsatte totalt i overkant av 29 000
22 årsverk i 2018.

23 Ifølge SSB var verdiskapingen (bruttoproduktet) i vindkraftnæringen om lag
24 385 mill. kroner i 2017 og om lag 800 mill. kroner i 2018. Ifølge Multiconsult var
25 omsetningen i næringer tilknyttet landbasert vindkraft 8,7 mrd. kroner i 2018.
26 Utbyggingstakten i 2019, 2020 og 2021 tilsier en enda høyere omsetning i disse årene.

27 I anleggsfasen er aktiviteten blant norske aktører i hovedsak knyttet til
28 entreprenørarbeid, leveranser av kraftkabler internt i anleggene og kraftledninger.
29 Også planlegging og administrasjon er vanligvis norske leveranser. Selve
30 vindturbinene utgjør om lag 75 pst. av totalkostnadene i et vindkraftverk. Turbinene er

1 produsert i utlandet med svært liten eller ingen norsk andel av verdiskapingen. I
2 driftsfasen er verdiskapingen typisk knyttet til eieroppfølging, administrasjon,
3 kraftomsetning og forsikringer.

4 Antall sysselsatte i tilknyttede næringer til landbasert vindkraft var i overkant
5 av 2 000 årsverk i 2018.

6 *1.5.3 Grunnlag for næringsutvikling*

7 Industrimeldingen, Meld. St. 27 (2016–2017) Industrien – grønnere, smartere
8 og mer nyskapende, peker på at god tilgang på fornybar energi kan gi grunnlag for
9 næringsutvikling og verdiskaping i norsk økonomi framover. Norge har en stor
10 kraftintensiv industri som gir sysselsetting og verdiskaping. Tilgangen på fornybar
11 kraft er en konkurransefordel for den kraftintensive industrien i Norge, og kan legge
12 grunnlag for nye typer industrivirksomhet, for eksempel innen energiteknologi eller
13 industrielle datasentre.

14 *1.5.4 Grunnlag for energiomlegging*

15 Under Parisavtalen har Norge meldt inn til FN et forsterket mål om å redusere
16 utslippene av klimagasser med 55 pst. i 2030 sammenlignet med nivået i 1990.
17 Gjennom klimaavtalen med EU har Norge forpliktet seg til å samarbeide med EU om å
18 redusere utslippene med minst 40 pst. innen 2030 sammenlignet med nivået i 1990.
19 Avtalen med EU innebærer at Norge tar del i EUs klimarammeverk fra 2021 til 2030.

20 Norge har tatt i bruk omfattende virkemidler for å redusere utslippene av
21 klimagasser. Over 80 pst. av klimagassutslippene er dekket av sektorovergripende
22 økonomiske virkemidler i form av kvoteplikt og/eller CO₂-avgift.

23 Effektiv energibruk står sentralt i regjeringens energipolitikk og Norge har satt
24 et mål om å forbedre energiintensiteten med 30 pst. i 2030 sammenlignet med 2015, jf.
25 energimeldingen (Meld. St. 25 (2015–2016)).

26 Norge har en høy andel elektrisitet i energibruken sammenliknet med andre
27 land. Netto innenlands forbruk av energi var 215,4 TWh i 2018 ifølge SSBs
28 energibalanse. Av dette var 53,8 pst., eller 115,9 TWh, elektrisitet, jf. figur 5.14 i

1 meldingen. Private husholdninger og tjenesteyting, etterfulgt av industri, bergverk og
2 landbruk står for den største andelen av elektrisitetsbruken.

3 I 2018 utgjorde fossile energikilder 36,5 pst. eller 78,7 TWh av netto
4 energibruk. Transport og industri står for hoveddelen av denne energibruken. Bruk av
5 elektrisitet der det i dag brukes fossile brensler kan bidra til energieffektivisering og
6 reduserte utslipp. NVE anslår i sin rapport 41/2019 at totalt elforbruk vil øke med 23
7 TWh over analyseperioden, med et samlet kraftforbruk på 153 TWh i 2030 og 159
8 TWh i 2040.

9 Det arbeides nå med ulike utredninger som vil øke kunnskapsgrunnet om økt
10 elektrifisering i Norge. Regjeringen har blant annet gitt Oljedirektoratet i oppdrag å
11 oppdatere rapporten Kraft fra land, samt Olje- og energidepartementet utrede
12 potensialet for elektrifisering av store landanlegg. Sammen med analysene som er
13 utført i Klimakur 2030 om elektrifisering vil dette gi et kunnskapsgrunnlag for å
14 vurdere mulighetene for og kostnadene ved økt elektrifisering av energibruken.

15 **1.6 Virkninger for miljø- og andre samfunnsinteresser**

16 Vindkraft er arealkrevende, og kan forstyrre og fragmentere leveområder for
17 pattedyr og fugler og forringe sammenhengende naturområder.

18 I kapittel 6 omtales noen viktige temaer som kan bli påvirket av vindkraft.
19 Konkrete virkninger vil i stor grad avhenge av lokale forhold knyttet til det enkelte
20 vindkraftverk.

21 *1.6.1 Naturmangfold*

22 Norge har tre nasjonale mål for naturmangfold, som samtidig gjenspeiler
23 internasjonale mål og forpliktelser. Økosystemene skal ha god tilstand og levere
24 økosystemtjenester. Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede
25 og nær truede arter og naturtyper skal bedres. I tillegg skal et representativt utvalg av
26 norsk natur tas vare på for kommende generasjoner.

27 Virkninger på naturtyper kommer som følge av etablering av turbiner, veier,
28 kraftledninger og som følge av økt ferdsel knyttet til anleggene. De største

1 utfordringene vil være forbundet med naturtyper der verdiene er knyttet til større
2 sammenhengende arealer eller til områder med store variasjoner.

3 Vindkraftutbygging kan påvirke mange ulike fuglearter, både trekkende og
4 stasjonære. Kunstige lufthindringer vil alltid representere en potensiell risiko for fugl.
5 Mange konflikter kan unngås eller reduseres med god lokalisering, buffersoner og
6 restriksjoner i anleggsperioden. Det er særlig viktig å ta hensyn til bestandsutviklingen
7 til Norges ansvarsarter, som havørn, jaktfalk, fjellrype og lirype.

8 Alle arealinngrep kan gi fragmentering og tap av leveområder for dyrelivet på
9 land.

10 I Norge finnes 80–90 pst. av bestanden til den opprinnelige ville europeiske
11 fjellreinen fordelt på 24 områder, og Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare
12 arten. Store og sammenhengende fjellområder med lite forstyrrelser er en forutsetning
13 for å opprettholde en god bestand. Arealpress i og rundt fjellområdene i Sør-Norge er
14 den største utfordringen for å sikre livskraftige villreinstammer. Bygging av
15 vindkraftverk i, eller i tilknytning til, de fjellområdene villreinen benytter er derfor i
16 utgangspunktet svært konfliktfullt.

17 Flere av de større nasjonale villreinområdene består i dag allerede av to eller
18 flere delbestander, og det er viktig å unngå ytterligere fragmentering. Det har i
19 perioden 2011–2017 blitt vedtatt syv ulike regionale planer som til sammen omfatter
20 de ti nasjonale villreinområdene. Et sentralt mål med de regionale planene er å få til en
21 felles styring av områdene og unngå en «bit for bit»-utbygging av leveområdene til
22 villreinen. En kvalitetsnorm for villrein etter naturmangfoldloven § 13 forventes å bli
23 fastsatt i 2020.

24 Flaggermus er en artsgruppe som er viet liten oppmerksomhet i Norge, og
25 kjennskapen til leveområder og trekkveier er svært begrenset. Forstyrrelser og
26 fortrenging av flaggermus må vurderes i konsesjonsbehandlingen.

27 *1.6.2 Landskap og friluftsliv*

28 Landskap i planlegging og konsekvensutredning er et komplisert område, der
29 mange fag må koordineres og samkjøres i samsvar med landskapskonvensjonens
30 prinsipper. Vindkraftverk krever store arealer og er ofte plassert på eksponerte steder

1 som kan gi negative virkninger for landskapet og påvirke naturopplevelsen. Det pågår
2 for tiden et utviklingsarbeid i forskningsmiljøer, direktorater og andre fagmiljøer
3 knyttet til utvikling av felles begrepsbruk og nye metoder for å ivareta landskap i
4 forvaltning, planlegging og konsekvensutredninger.

5 Friluftsliv er en viktig del av Norges kulturarv og nasjonale identitet. Friluftsliv
6 er også viktig for helse og livskvalitet for svært mange mennesker. De siste årene har
7 de fleste av landets kommuner kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder. Disse
8 registreringene er en viktig del av kunnskapsgrunnlaget når plassering av nye
9 vindkraftverk skal vurderes.

10 *1.6.3 Urørt natur – sammenhengende naturområder*

11 Hensynet til store, sammenhengende naturområder er viktig i nasjonal politikk.
12 Vindkraftverk kan påvirke sammenhengende naturområder gjennom arealbeslag,
13 fragmentering, forstyrrelser og landskapspåvirkning. Størst konflikt er knyttet til
14 utbygging i sammenhengende naturområder som har særlig stor verdi for biologisk
15 mangfold og/eller friluftsliv.

16 Etersom området verdi i stor grad er knyttet til fravær av menneskelig
17 påvirkning er det begrenset potensial for avbøtende tiltak, men noen tilpasninger kan
18 være mulig – jf. for eksempel «viltkorridorer».

19 *1.6.4 Økosystemtilnærming – samlet belastning*

20 Prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning i naturmangfoldloven
21 § 10 innebærer at man ikke bare skal vurdere virkningene av det konkrete tiltaket, men
22 at alle inngrep, aktiviteter og andre faktorer som påvirker det aktuelle arealet, skal ses i
23 sammenheng for å vurdere den totale belastningen på arter, naturtyper og økosystemer.
24 Boks 6.5 i meldingen gir eksempler på vurdering av samlet belastning i vindkraftsaker.

25 *1.6.5 Direkte og indirekte utslipp av klimagasser*

26 Selve produksjonen av energi fra vindkraft er utslippsfri. Produksjon og
27 transport av vindturbiner med øvrige komponenter og bygging av vindkraftverk gir
28 imidlertid utslipp av klimagasser. Endret arealbruk kan i tillegg medføre redusert

1 opptak av CO₂. Tiden det tar for en vindturbin å produsere den samme mengden energi
2 som det kreves for å produsere turbinen, er ifølge NVE 3–5 måneder.

3 I de fleste konsesjoner til vindkraftverk følger det av konsesjonsvilkårene at
4 direkte inngrep i myr skal forsøkes unngått. Med god planlegging av plassering og
5 arealbruk, er det ikke grunn til å tro at fremtidige arealendringer i forbindelse med
6 vindkraftutbygging vil bli en vesentlig kilde til klimagassutslipp.

7 Forskningsprosjektet «Grønnere naturinngrep og reduksjon av klimagassutslipp
8 i anleggsarbeid» (GRAN), har som mål å begrense naturinngrep ved anleggsarbeid. I
9 tillegg til å studere effekten av ulike restaureringstiltak, er ett av målene å utvikle et
10 verktøy for å beregne klimagassutslipp fra naturtypene som brukes.

11 *1.6.6 Reiseliv*

12 Norges omdømme som reiselivsland i utenlandske markeder er sterkt relatert til
13 opplevelser av natur med urørt preg. Urørt natur og landskapsopplevelser er et fortrinn
14 for den norske reiselivsnæringen. Virkninger for denne næringen er en del av
15 vurderingen i vindkraftsaker. Ifølge flere studier er det sannsynlig at en eventuell
16 storstilt utbygging av vindkraft i Norge kan medføre vesentlige virkninger for
17 reiselivsnæringen.

18 *1.6.7 Kulturmiljø*

19 Kulturmiljø er spor etter tidligere tiders mennesker og deres liv og virke. I
20 Norge har vi kulturminner og kulturmiljøer fra en 12 000 år lang periode. Langt fra
21 alle kulturminner er kjent i dag. Det er derfor behov for å registrere områder som
22 foreslås bygget ut slik at avgjørelser fattes på et oppdatert kunnskapsgrunnlag.

23 Det foreligger ingen samlet gjennomgang eller evaluering av vindkraftverks
24 påvirkning på kulturmiljø i Norge. Direkte virkninger kan unngås gjennom
25 tilpasninger og utforming av det enkelte vindkraftverk. Indirekte virkninger som
26 visuell påvirkning kan få betydning for verdifulle kulturmiljøer i et større
27 influensområde. Faktorer som topografi, avstand og turbinenes størrelse er relevante.

28 *1.6.8 Nabovirkninger*

1 Støy fra vindkraftverk kan plage enkelte naboer på samme måte som støy fra
2 andre kilder. Selv om det er satt en konkret grenseverdi, kan det være utfordrende å
3 håndheve denne ved hjelp av beregninger og målinger. Folkehelseinstituttet (FHI)
4 mener det er nødvendig å gjennomføre studier som inkluderer vindkraftverk i ulike
5 områder av landet for å få bedre kunnskap om opplevelsen av støy.

6 Skyggekast kan i de aller fleste tilfeller reduseres uten at det medfører
7 vesentlige kostnader.

8 Vindkraftverk kan innvirke på eiendomspriser ved salg av helårsboliger og
9 fritidsboliger som er eksponert for støy, skyggekast og visuelle virkninger.

10 Lysmerking av vindturbiner kan medføre lysforurensning i mørket, særlig i
11 områder som ellers er lite preget av kunstig lys. Lysene kan bidra til at vindkraftverk
12 blir visuelt dominerende over langt større avstander enn det som er tilfelle i dagslys.

13 *1.6.9 Reindrift og annen samisk utmarksbruk*

14 Reindrift er en viktig del av grunnlaget for samisk kultur og identitet.
15 Reindriftens driftsform gjør næringen svært arealavhengig. Ofte konkurrerer reindrift
16 og vindkraft om de samme høytliggende områdene. De direkte konsekvensene for
17 reindriften er tap av beite og stress- og atferdsendringer hos reinen. Indirekte vil
18 aktiviteten både i drifts- og anleggsfasen kunne endre dyrenes bevegelsesmønster.

19 En gjennomgang av studier som har tatt for seg vindkraftverk og reindrift i
20 Norge og Sverige viser at det er stor variasjon i konklusjonene, særlig når det gjelder
21 driftsfasen. Det er enighet om at anleggsarbeid, menneskelig aktivitet og veier påvirker
22 reinens adferd og reindriftenes driftsmønster.

23 *1.6.10 Elektronisk kommunikasjon*

24 Et vindkraftverk kan påvirke og forstyrre radiosignaler i ekomnett. Det er mulig
25 å gjennomføre målinger og beregninger før et vindkraftverk er satt i drift, for å
26 avdekke om det vil kunne oppstå forstyrrelser på nærliggende ekomnett. For å ivareta
27 virksomheten til ekomtilbydere som allerede har foretatt store investeringer i
28 infrastruktur, og fordi slike forstyrrelser kan få store konsekvenser for samfunnsviktige

1 nett og tjenester, er det nødvendig å regulere hvordan skadelig interferens fra
2 vindkraftverk skal håndteres.

3 Det må fremgå klart av konsesjonsvilkårene at det er konsesjonær som må bære
4 kostnadene for avbøtende tiltak dersom det oppstår forstyrrelser på ekomnett eller -
5 tjenester. Nkom i samarbeid med NVE utarbeider nå retningslinjer for ekom og
6 vindkraft.

7 **1.7 Skattlegging av vindkraft**

8 I motsetning til vannkraftverk har vindkraftverk så langt ikke hatt særskilt høy
9 avkastning. Vindkraftverk mottar i dag offentlig støtte gjennom gunstige
10 avskrivningsregler og elsertifikater. Det kan ta tid før næringen kan vise til stabilt
11 økonomisk overskudd og eventuelt ekstraordinær avkastning (grunnrente).
12 Regjeringen vil ikke innføre nye skatter eller avgifter for vindkraft på land nå, blant
13 annet i lys av lav lønnsomhet i næringen så langt og av hensyn til forutsigbare
14 rammebetingelser. Regjeringen vil vurdere fordeler og ulemper ved lokal
15 kompensasjon grundig og komme tilbake til Stortinget om en slik kompensasjon.

16 *1.7.1 Nærmere om skatt og lokal kompensasjon*

17 Vindkraft medfører båndlegging av arealer med negative konsekvenser, blant
18 annet for natur og landskap. En naturavgift har blitt trukket frem som et mulig
19 virkemiddel for å stille utbyggere overfor de fulle samfunnsøkonomiske kostnadene
20 ved naturinngrep. Grønn skattekommisjon anbefalte blant annet å innføre en
21 naturavgift på arealendringer, jf. NOU 2015:15 Sett pris på miljøet. En naturavgift vil
22 imidlertid kreve nærmere utredning, og bør ses i sammenheng med andre næringer.
23 Regjeringen har ikke vurdert dette nærmere nå. Regjeringen vil styrke
24 beslutningsgrunnlaget for konsesjonsbehandlingen, herunder grunnlaget for å vurdere
25 samfunnsøkonomisk lønnsomhet av vindkraftprosjekter.

26 Kraftskatteutvalget viste til at økte priser og reduserte produksjonskostnader
27 kan føre til at vindkraftinvesteringer blir lønnsomme uten offentlig støtte, jf. NOU
28 2019:16 Skattlegging av vannkraftverk. Utvalget tilrådte å vurdere om det bør
29 innføres grunnrenteskatt og naturressursskatt for vindkraftverk.

1 Landssammenslutningen av Norske Vindkraftkommuner (LNVK) og andre har
2 argumentert for at kommunene skal beholde en større del av den verdiskapingen som
3 skjer lokalt eller bli kompensert for ulemper. Ulike former for lokal kompensasjon vil,
4 i motsetning til utbyggingsavtaler mellom utbyggere og kommunene, gjøre det lettere
5 å vurdere kommunenes inntekter på et tidlig stadium i konsesjonsprosessen. Slik sett
6 kan dette bidra til å styrke den lokale forankringen.

7 Hvis noen kommuner får inntekter fra naturressurser og disse inntektene ikke
8 inngår i inntektssystemet for kommunene, vil det kunne føre til forskjeller i
9 velferdstilbud mellom kommuner. Regjeringen har satt ned et utvalg som skal
10 gjennomgå inntektssystemet for kommunene. Utvalget er blant annet bedt om å gi en
11 faglig og prinsipiell vurdering av hvilke skatter som bør utjevnes mellom kommunene.

12 **1.8 Eierskap og krav til eiere**

13 *1.8.1 Retten til å utnytte vindressursene*

14 Det er krav om konsesjon etter energiloven for å bygge, eie eller drive et
15 vindkraftverk. Det samme gjelder ved ombygging eller utvidelse av bestående anlegg.
16 Kravet om konsesjon retter seg mot etableringen av selve vindkraftverket, ikke erverv
17 av eiendomsrett eller bruksrett til den grunnen som skal benyttes.

18 For å kunne bygge et vindkraftverk, må tiltakshaveren skaffe seg nødvendige
19 rettigheter fra grunneier for plassering av vindturbiner, veier, bygninger og elektriske
20 anlegg. For de fleste vindkraftverk inngås det avtaler mellom grunneierne og utbygger,
21 ofte slik at eieren av vindkraftverket leier grunnen fram til konsesjonstiden utløper.

22 Den største kostnaden ved etablering av et vindkraftverk er turbinene, som i dag
23 har en teknisk levetid i størrelsesorden 25 til 30 år. Konsesjonen gis for maksimalt 30
24 år. Infrastruktur for vannkraft har vesentlig lenger levetid. For vannkraft gis konsesjon
25 som hovedregel på ubestemt tid. De konsesjonsrettslige og privatrettslige forholdene
26 rundt utnyttelse av vindkraft er derfor annerledes enn for vannkraft.

27 Siden eieren av et vindkraftverk som oftest ikke er grunneier, ville et krav om
28 hjemfall til staten for et vindkraftverk ved utløpt konsesjonsperiode medført overføring

1 av rettigheter til grunnen fra grunneier til staten. Hjemfall til det offentlige for
2 vindkraftverk etter utløpt konsesjonsperiode er ikke hensiktsmessig.

3 *1.8.2 Eierskap til vindkraftverk*

4 EU/EØS-reglene åpner for at selskaper i alle medlemsland kan kjøpe aksjer i
5 norske selskaper med konsesjon for å eie, bygge og drive vindkraftverk.

6 Figur 8.1 i meldingen viser en oversikt over eierskapet i norsk vindkraft per
7 april 2020. Norsk eierskap utgjør 41,9 pst., som i stor grad er offentlig eierskap.

8 Det er verken rettslig grunnlag eller hensiktsmessig på annen måte å sette
9 tilsvarende krav til offentlig eierskap i selskaper som driver vindkraft, slik
10 vannfallrettighetsloven oppstiller for direkte eller indirekte erverv av rettigheter til
11 vannfall.

12 *1.8.3 Krav til eier i gjeldende regelverk, kompetanse*

13 Utgangspunktet er at den som eier vindkraftverket også skal inneha konsesjonen
14 og drive anlegget. Energilovens bestemmelser innebærer imidlertid ikke et generelt
15 forbud mot å skille eierskap og drift. I de tilfellene hvor eierskap og drift er skilt, skal
16 konsesjonen i utgangspunktet innehas av det selskapet som står for driften av anlegget.

17 Når det søkes om konsesjon til et vindkraftverk, er det normalt ikke avklart
18 hvem som skal stå for den daglige driften av anlegget.

19 Energiloven gir hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser om
20 konsesjonærens organisasjon og kompetanse, kompetanse hos den som overlates
21 driftsoppgaver og bestemmelser som regulerer bortsettelse av drift. Det er lagt til
22 grunn at regelverket gir adgang til å kreve at alle konsesjonærer har en kontaktperson
23 som er kjent for myndighetene. Departementet legger til grunn at det i konsesjoner
24 etter energiloven til bygging og drift av vindkraftverk skal stilles krav om at
25 konsesjonærens kontaktperson skal ha nødvendig kompetanse. I byggeperioden vil det
26 bli stilt krav om at kontaktpersonen skal være tilgjengelig på stedet.

27 **1.9 Et styrket kunnskapsgrunnlag**

28 For ulike aktører lokalt, regionalt og nasjonalt er det nødvendig å ha et godt
29 faglig kunnskapsgrunnlag for å kunne gjøre gode vurderinger i vindkraftsaker.

1 Regjeringen vil bidra til å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget. Det skal etableres et fast
2 samarbeid mellom statlige etater om oppdatering av kunnskapsgrunnlaget.

3 Olje- og energidepartementet vil sørge for at det etableres en offentlig
4 informasjonsplattform om vindkraft i Norge. Plattformen skal inneholde et oppdatert
5 kunnskapsgrunnlag, en veiledning til konsesjonsprosessen og generell informasjon om
6 vindkraft i Norge. NVE skal være ansvarlig for å drifte nettstedet i samarbeid med
7 andre sektormyndigheter. NVE skal videre i samarbeid med berørte sektormyndigheter
8 utarbeide en veileder som retter seg mot alle aktører som deltar i en eller flere faser i
9 konsesjonsprosessen.

10 Det er gjennomført noen kartlegginger av natur, friluftsliv og kulturmiljø i
11 Norge allerede, og det er etablert en rekke kunnskapsdatabaser og kartløsninger, jf.
12 boks 9.1 i meldingen. Tilgang til relevant informasjon og bruk av eksisterende
13 kunnskap er avgjørende i konsesjonsbehandlingen av vindkraftsaker.

14 Det er viktig å lære av erfaringer fra vindkraftverkene som allerede er bygget.
15 Departementet mener både for- og etterundersøkelser bør tas i bruk på en mer
16 systematisk måte. Tydeligere vilkår i konsesjonene om slike undersøkelser vil være
17 med på å forbedre kunnskapsgrunnlaget i konsesjonsbehandlingen av nye
18 vindkraftprosjekter.

19 Et viktig tema i konsesjonsbehandling av vindkraft er hensynet til store
20 sammenhengende naturområder. En av forvaltningens oppgaver er å bidra til at
21 verdien av sammenhengende områder synliggjøres. Det bør utarbeides kart som viser
22 slike store naturområder og viktige forbindelseslinjer mellom slike områder.

23 Et svært viktig tema i konsesjonsbehandlingen av vindkraft er virkninger for
24 fuglelivet. Kunnskapsgrunnlaget om virkninger for fugl skal styrkes. En bedre generell
25 kartlegging av trekkruiter, og områder som benyttes under trekket, vil være svært
26 relevant for konsesjonsbehandlingen. Det er også behov for å øke kunnskapen om
27 viktige trekkruiter og leveområder for flaggermus i Norge.

28 Det er behov for flere studier om sammenhengen mellom støy fra vindkraftverk
29 og helseplager, også med fokus på virkninger av lavfrekvent støy.

30 Det kan være behov for økt kunnskap om hvordan naboer med utsikt til
31 vindkraftverk opplever den visuelle eksponeringen over tid. Videre kan det være

1 relevant å studere virkninger av belysning ved enkelte norske vindkraftverk og
2 effekten av avbøtende tiltak, slik som radarstyrt lysmerking der lysene slås på når fly
3 er i nærheten.

4 Det kan også være behov for målinger av hvordan vindkraftverk påvirker det
5 digitale bakkenettet.

6 **1.10 Økonomiske og administrative konsekvenser**

7 Tiltakene som er omtalt i meldingen vil bli håndtert innenfor gjeldende
8 budsjetttrammer.

9 Utbygging av vindkraft på land er trolig den kilden til ny utslippsfri
10 kraftproduksjon i Norge med lavest utbyggingskostnader. Tilgang til fornybar energi
11 er viktig for at Norge skal gå i retning av et lavutslippssamfunn.

12 Regjeringen vil legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft,
13 som tar hensyn til at vindkraften både har samfunnsmessige fordeler og ulemper.
14 Utbyggingen skal være basert på grundige avveininger og samfunnsøkonomisk
15 lønnsomhet, i et tempo og omfang som ikke gir for store negative virkninger for
16 befolkningen og viktige miljø- og samfunnsinteresser.

17 Flere tiltak som er beskrevet i meldingen kan bidra til å forenkle og forbedre
18 konsesjonsprosessen for vindkraft på land. Det foreslås tiltak for å sikre en bedre lokal
19 og regional forankring gjennom en samlet regionvis behandling av vindkraftsaker, og
20 med økt involvering av de som berøres i konsesjonsprosessen. Dette vil gi økt
21 administrativ byrde for kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn og NVE.

22 Departementet vil utarbeide forslag til nye lovbestemmelser som vil gi NVE
23 adgang til å gi tidlig avslag til prosjekter som det ikke er grunnlag for å videreføre til
24 full konsesjonsbehandling. Tidlig avslag vil kunne gi reduserte kostnader for
25 forvaltningen, men også for utbyggere.

26 På kort sikt er det forventet økte kostnader for myndighetene med de foreslåtte
27 endringene i konsesjonssystemet, men på lengre sikt vil tiltakene gi en mer forutsigbar
28 og effektiv konsesjonsprosess.

29 Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget i spørsmålet om lokal
30 kompensasjon.

1 Vindkraftkonsesjoner har en rekke vilkår som fortløpende skal følges opp av
2 konsesjonær med ansvarlig ledelse med kompetanse. Økt kontroll med daglig drift av
3 et vindkraftverk vil i økt grad sikre dette. Det vil i konsesjonen også bli stilt krav om
4 tilstedeværelse under bygging av et vindkraftverk. Økte kostnader for konsesjonær vil
5 til gjengjeld bidra til bedre oppfølging av vilkår, tilsyn og kontroll fra
6 energimyndigheten og bedre dialog med lokale myndigheter.

7 **2. Komiteens merknader**

8 Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth
9 Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Leif Erik Egaas,
10 Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund og Lene Westgaard-Halle, fra
11 Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Terje Halleland, fra Senterpartiet, Sandra
12 Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra
13 Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra
14 Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, viser til at energiressursene er en del
15 av vår felles nasjonalformue som har skapt og skaper store inntekter til samfunnet.
16 Komiteen har merket seg at vindkraft har utviklet seg til å bli en betydelig energikilde i
17 den norske kraftsektoren, men den skaper også økte utfordringer når ulike hensyn skal
18 forvaltes. Det er avgjørende å få gode kunnskapsbaserte og åpne prosesser der bruk av
19 areal, klimautfordringer, tap av natur, forsyningssikkerhet, tilgang på fornybar energi
20 og behov for nye arbeidsplasser skal veies opp mot hverandre.

21 Samtlige 38 aktører som meldte seg til høring fikk delta i den digitale høringen i
22 komiteen 13. oktober 2020. I tillegg har komiteen konsultert Sametinget i eget møte,
23 som er i tråd med konsultasjonsprosedyrene som gjelder saker som vil kunne påvirke
24 samiske interesser direkte.

25 Komiteen viser til at Representantforslag 140 S (2019–2020) fra O. A.
26 Myhrvold, S. Borch, S. Gjelsvik og J. Klinge om lokal medvirkning og åpenhet i
27 vindkraftsaker blir behandlet som en del av denne innstillingen. Svarbrev fra Olje- og
28 energidepartementet av 12. oktober 2020 med vurdering av forslaget, er vedlagt
29 innstillingen.

1 Komiteen viser til at komiteen parallelt handsamar «Stortingsmelding 28 (2019–
2 2020) Vindkraft på land, Endring i konsesjonsbehandlingen». For alle praktiske formål
3 vert innhald i dette dokument 8-framlegget handsama gjennom denne meldinga som
4 omhandlar endringar i konsesjonsbehandlinga.

5 **Status for utbygging av vindkraft på land**

6 Komiteen viser til at per 1. april 2020 var det over 800 operative vindturbiner i
7 Norge, fordelt på 42 vindkraftverk. De har en samlet installert effekt på om lag 2 500
8 MW, som i et normalår utgjør en produksjon på om lag 8,2 TWh. 19 vindkraftverk er
9 under bygging og når de er ferdigstilt vil den samlede estimerte årsproduksjonen være
10 15,6 TWh. Det vil utgjøre om lag 10 pst. av Norges totale kraftproduksjon. Områdene
11 med tettest utbygging er Rogaland og Trøndelagskysten.

12 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
13 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at stadig større naturområder
14 ødelegges, både i Norge og verden for øvrig. Den siste rapporten fra FNs naturpanel
15 (IPBES) viser at tapet av natur og arter er en like alvorlig trussel som
16 klimaendringene. Flertallet mener disse to krisene må løses i fellesskap, ikke på
17 bekostning av hverandre.

18 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
19 Miljøpartiet De Grønne vil også peke på naturens egen evne til å ta vare på karbon,
20 særlig i myr. Flere steder graves nå myr opp og ødelegges for å gi plass for vindkraft
21 eller andre utbygginger. Disse medlemmer mener dette viser viktigheten av et sterkere
22 lovverk for å verne om myra. Disse medlemmer viser vidare til at Stortinget har vedtatt
23 at det skal være forbud mot nydyrking av myr, men ikke vedtatt et forbud mot
24 nedbygging av myr.

25 Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

26 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om
27 forbud mot nedbygging av myr.»

1 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet konstaterer at det er et sterkt
2 engasjement knyttet til utbygging av vindkraft og mener konsesjonssystemet må
3 forbedres for å sikre videre utbygging av fornybar energi. Disse medlemmer mener at
4 det i fremtiden vil bli lite nybygging i uberørt natur og viktige friluftsområder, men at
5 det vil skje i områder som allerede er tatt i bruk til industri og andre næringsformål.
6 Det er også viktig å få frem at vindkraft på land har blitt det rimeligste alternativet for
7 fornybar energi og gir lavere kraftpriser. Mange steder har vindkraftanlegg også gitt
8 god universell tilgang til natur, hytteområder og skogs- og landbruksaktivitet, samt
9 bredbånd og lokale skatteinntekter.

10 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
11 viser til at utbygging av vindkraft ofte innebærer betydelige inngrep i naturen. Mange
12 av de utbyggingene vi nå er vitne til har gått utover verdifull natur og viktige områder
13 for vårt urfolk samene. Det er derfor svært forståelig at det har vært store protester mot
14 disse utbyggingene. Regjeringen og energiforvaltningen har i mange tilfeller hatt altfor
15 dårlig faggrunnlag, og resultatet er at vi nå er vitne til at store, inngrepsfrie
16 naturområder ødelegges. Samtidig er over halvparten av Norges totale energiforbruk
17 fossilt. Dette forbruket må reduseres og erstattes av fornybar energi for at vi skal
18 kunne løse klimakrisen. Selv om fornybar energi trengs for å fase ut fossil energi, er vi
19 også avhengige av en robust og intakt natur. Vi kan ikke sette kampen mot
20 klimaendringene og tapet av naturmangfold opp mot hverandre. Vi må finne løsninger
21 som både stanser klimaendringene og tar vare på naturen.

22 Disse medlemmer viser til rapporten Naturindeks for Norge 2020 som ble
23 lansert 17. november 2020. En av konklusjonene i rapporten er at
24 «Hovedøkosystemene i Norge er betydelig påvirket av menneskelig aktivitet».
25 Rapporten peker også på at: «Utbygging av vindkraft er en påvirkning som er
26 forventet å øke trusselbildet særlig for terrengdekkende myr».

27 **Energibehov i fremtiden**

28 Komiteen viser til at over halvparten av det norske energiforbruket i 2018 var
29 fossilt. Transport, industri og petroleumsproduksjon står for hoveddelen av den fossile

1 energibruken. Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) anslår at økt
2 elektrifisering vil medføre at elforbruket vil øke med 23 TWh, slik at det samlede
3 kraftforbruket vil være på 153 TWh i 2030 og 159 TWh i 2040. Det tas høyde for 30
4 pst. energieffektivisering. Økt tilgang til bærekraftig fornybar energi til
5 konkurransedyktige priser er en forutsetning for å etablere ny industri, elektrifisere
6 transportsektoren, utvikle lavutslippssamfunn og nå klimamålene.

7 I NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse fra 2019 er det lagt til grunn at
8 summen av økt tilsig og oppgradering av eksisterende vannkraft vil utgjøre om lag 11
9 TWh i 2040. Vindkraft er blitt den produksjonsteknologien med lavest
10 utbyggingskostnader.

11 Komiteen støtter regjeringen i at det er behov for endringer i konsesjonsregimet
12 for vindkraft på land. Det er blitt en økt utbygging av vindkraft de siste årene ettersom
13 kostnadsnivået for vindkraft er redusert. Komiteen mener at konsesjonssystemet som
14 vi frem til i dag har benyttet har gitt for vide rammer, noe som har medført at det har
15 vært mulig å gjøre større endringer i utforming av vindkraftverket fra konsesjon er gitt
16 til tiltaket står ferdig.

17 Komiteen legger til grunn at el-sertifikater vil avvikles for vindkraft etter
18 31. desember 2021. Det samme gjelder for de særlige avskrivingsregler som ble
19 innført i 2015. Disse vil også gjelde fram til 31. desember 2021. Det innebærer at det
20 fra denne dato ikke vil være, eller vil komme nye subsidier for etablering av vindkraft
21 på land.

22 Komiteen fremmer følgende forslag:

23 «Stortinget ber regjeringen sørge for at både den felles svensk-norske
24 elsertifikatorordningen og de særskilte avskrivingsordningene for vindkraftanlegg
25 avvikles senest 31. desember 2021.»

26 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet,
27 Venstre og Kristelig Folkeparti, vil peke på at det har vært bred politisk enighet om å
28 legge til rette for utvikling av vindkraft på land på tvers av regjeringer. Flertallet viser
29 til at ved behandlingen av energimeldingen våren 2016, jf. Innst. 401 S (2015–2016),

1 sluttet Stortinget seg til regjeringens ambisjon om å legge til rette for en langsiktig
2 utvikling av lønnsom vindkraft, og viste til at det var vedtatt gunstigere
3 avskrivningsregler for vindkraft. Flertallet har merket seg at kostnadene for vindkraft
4 er redusert med 40 pst. siden 2012, blant annet som følge av teknologiske endringer
5 med større turbiner med økt effekt. Gunstige avskrivningsregler og den felles
6 elsertifikatorordningen med Sverige har også bidratt til lønnsomheten i å bygge vindkraft
7 i Norge. Flertallet viser til at selv om utbyggingen nå er stor, er det likevel slik at
8 svært mange vindkraftsaker har blitt avslått, trukket eller stilt i bero. Flertallet har
9 også merket seg at NVE høsten 2019 varslet samtlige konsesjonærer om at det normalt
10 ikke vil bli gitt utsatt frist for idriftsettelse utover 31. desember 2021.

11 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til
12 at det i høringene ble fremmet ulike syn på behovet for mer kraftproduksjon i Norge
13 generelt og vindkraft spesielt. Ambisjonene om å erstatte fossil energibruk i Norge fra
14 aktører i både industri, petroleumsnæring og i transportsektoren, taler for økt satsing
15 på energieffektivisering og økt behov for kraft til videreutvikling av eksisterende
16 industri, transport og skipsfart og nye muligheter som hydrogen, Carbon Capture and
17 Storage (CCS), batteriproduksjon og datasentre. Store mengder ny fornybar kraft og et
18 robust kraftnett er nøkkelen til grønn næringsutvikling, flere arbeidsplasser og økt
19 verdiskaping i hele landet.

20 Disse medlemmer peker på at det i «Klimakur 2030» anslås et økt kraftbehov på
21 6 TWh utover referansebanen og at NVE i juni 2020 la frem to rapporter, «Kraft fra
22 land» og «Elektrifisering av landbaserte industrianlegg i Norge». Her ble det anslått et
23 behov på mellom 16 og 26 TWh for ytterligere elektrifisering i petroleumsnæringen (4
24 TWh) og i industrien (12–22 TWh). Disse medlemmer viser til at NVE den 29. oktober
25 2020 publisert analysene «Langsiktig kraftmarkedsanalyse 2020–2040» og
26 «Elektrifiseringstiltak i Norge» som beskriver vårt framtidige kraftsystem. Analysene
27 viser at elektrifiseringstiltak kan øke kraftforbruket med opptil 23 TWh frem mot
28 2040. En så stor elektrifisering av samfunnet vil bidra til å drive kraftprisen opp, mens
29 økt utbygging vil dempe prisøkningen.

1 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener på denne
2 bakgrunn at det er behov for å se Norges klimamål, næringslivets økte kraftbehov,
3 mulig energieffektivisering og behovet for ny kraftproduksjon i sammenheng. Dette
4 vil være nødvendig for å kunne gi signaler om hvilken rolle vindkraftutbygging til
5 lands skal ha, også sett opp mot annen ny kraftproduksjon.

6 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
7 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil peke på at våre naboland Sverige, Finland
8 og Danmark har utarbeidet slike helhetlige planer som en del av en helhetlig klima- og
9 energipolitikk. Flertallet mener derfor at Norge bør utarbeide en helhetlig energi- og
10 klimaplan, som får frem utfordringer og muligheter både på nasjonalt og regionalt
11 nivå.

12 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet konstaterer at utvikling av
13 vindteknologi skjer raskt og at Norge med sin solide posisjon som energinasjon og
14 med rikelig tilgang til gode vindressurser aktivt må støtte utvikling av nye
15 teknologiske løsninger og videreutvikle norsk kompetanse innen styringsprosesser og
16 vedlikehold. I denne forbindelse vil disse medlemmer vise til at Kitemil AS, som er
17 blitt internasjonalt ledende innen høydevindkraft, er et godt eksempel på en
18 gründerbedrift som er blitt løftet frem av International Energy Agency (IEA). Et annet
19 eksempel er Solvind AS som satser på lokalt eierskap og små vindkraftanlegg i
20 allerede påvirkede områder, og bruker eksisterende infrastruktur for å tilby ren energi
21 til industri og jordbruk. Solvind AS er også med i referansegruppen til CICERO i EUs-
22 COM RES-prosjekt som ser på lover og reguleringer og sosial aksept, samt ulike
23 forretningsmodeller for å etablere lokale fornybarsamfunn.

24 Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne er enig i at det trengs en
25 helhetlig energi- og klimaplan, men viser til at NVEs rapport «Elektrifiseringstiltak i
26 Norge» også omfatter elektrifisering av sokkelen med kraft fra land. Rapporten anslår
27 et økt kraftbehov på 3 TWh på sokkelen fram mot midten av 20-tallet. Dette medlem
28 ønsker ikke å bruke landbasert vindkraft, med de naturinngrepene det fører med seg, til
29 å elektrifisere oljeinstallasjoner på sokkelen. Dette medlem mener framtidig

1 elektrifisering av sokkelen som hovedregel skal gjøres med havvind og at
2 oljeselskapene må finansiere elektrifiseringen selv.

3 På denne bakgrunn fremmer komiteens flertall, medlemmene fra
4 Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
5 følgende forslag:

6 «Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig energi- og klimaplan som ser
7 næringslivets og samfunnets forventede energibehov, energieffektivisering og behovet
8 for ulike former for ny energiproduksjon i sammenheng med norsk klimapolitikk.
9 Planen må tydeliggjøre behovet både på nasjonalt og regionalt nivå, og fremmes for
10 Stortinget i løpet av 2021.»

11 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
12 Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

13 «Stortinget ber regjeringen sette ned en energikommisjon som utarbeider
14 forslag til en helhetlig energi- og klimaplan som ser næringslivets og samfunnets
15 forventede energibehov, energieffektivisering og behovet for ulike former for ny
16 energiproduksjon i sammenheng med norsk klimapolitikk. Planen må tydeliggjøre
17 behovet både på nasjonalt og regionalt nivå, og skal resultere i en egen sak for
18 Stortinget.»

19 Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at
20 hovedlinjene i Meld St. 25 (2015–2016) Kraft til endring fortsatt ligger fast. I denne
21 blir det slått fast at forvaltningen av vindkraftressurser inngår i en helhetlig
22 energipolitikk. Videre har regjeringen varslet at den i løpet av våren 2021 vil legge
23 frem en stortingsmelding om hvordan vi skal skape arbeidsplasser og velferd fra våre
24 felles energiressurser også i fremtiden. Målet med meldingen er å legge frem en
25 langsiktig plan for å sikre og skape nye lønnsomme arbeidsplasser basert på norske
26 energiressurser. Det gjelder både petroleumsnæringen og fornybar energi. Her vil
27 fokus være på industribygging og omstilling men også eksempelvis belyse

1 markedspotensialet for havvind. Det er videre sagt at klimapolitikkenes påvirkning vil
2 bli et tema i denne meldingen, sammen med de store internasjonale trendene som for
3 eksempel EUs nye grønne giv. I tillegg vil Klimaplan 2030 fremmes denne høsten.
4 Disse medlemmer anser derfor at det medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet,
5 Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne her etterspør herved er ivaretatt.

6 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ser
7 positivt på at fremtidig utbygging blir vurdert i en regional sammenheng, der man ser
8 tilgang på kraft, lokalisering av virksomhet, behov for nettutbygging, og regionale
9 utviklingshensyn i en sammenheng. Disse medlemmer mener at fylkeskommunen som
10 folkevalgt nivå med overordnet ansvar for nærings- og samfunnsutvikling, klima,
11 natur, friluftsliv og planlegging må få en mer sentral rolle. Kraftproduksjon og stort
12 kraftforbruk må ses i sammenheng for å unngå tap, kostnader og negative
13 miljøeffekter av langtransportert energi. Fremtidig kraftbehov er utfordrende å fastslå,
14 men dersom en legger til grunn ambisjoner om næringsutvikling og klimaomstilling
15 vil en politisk kunne gi føringer på en ønsket utvikling som fordrer økt
16 fornybarutbygging.

17 På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

18 «Stortinget ber regjeringen sørge for at fylkeskommunene med ansvar for
19 nærings- og samfunnsutvikling, klima, natur og friluftsliv får en aktiv rolle i den
20 regionale vurderingen av vindkraftverk behovet og lokalisering.»

21 **Endring i konsesjonsbehandling**

22 Komiteen støtter intensjonene om å styrke den lokale og regionale
23 medvirkningen inkludert reindrift, skjerpe tidskravene i konsesjonsbehandlingen,
24 innføring av krav om tilgjengelig nettkapasitet, strengere krav til utredninger og
25 sterkere vektlegging av virkning for landskap og miljø, samfunn og naboer, og styrke
26 de samfunnsøkonomiske vurderingene.

27 Komiteen er opptatt av at det settes frister for hvor lenge konsesjoner skal vare,
28 og at det er naturlig å sette krav til byggestart i konsesjonen. Komiteen mener at

1 anlegget må være satt i drift senest 5 år etter at konsesjon er gitt, klagebehandling ikke
2 medregnet.

3 Komiteen fremmer følgende forslag:

4 «Stortinget ber regjeringen om å sette en frist på inntil 5 år fra et prosjekt er
5 endelig godkjent til vindkraftanlegget må være i drift.»

6 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet,
7 Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det er en særlig svakhet ved dagens
8 konsesjonsbehandling at det har gått altfor lang tid, i flere tilfeller mer enn 10 år, fra en
9 konsesjon ble gitt til bygging kommer i gang. Flertallet vil også påpeke at
10 konsesjonsbehandlingen har åpnet for å gjøre for store endringer i de planlagte
11 vindkraftanleggene. Flertallet har merket seg at vesentlige deler av motstanden mot
12 vindkraftprosjekter i dag er begrunnet nettopp i at konsesjonene er blitt gamle og at
13 prosjektene er betydelig endret fra det kommunen og lokalbefolkningen ble
14 forespeilet. Flertallet mener derfor det er behov for å stramme inn både på frist for
15 idriftsettelse etter at en konsesjon er godkjent, og i langt større grad begrense
16 muligheten til å endre prosjektene underveis. Flertallet mener det er viktig å redusere
17 tiden fra melding til realisering.

18 Flertallet vil derfor innføre tidsfrister i ulike faser knyttet til melding,
19 konsekvensutredning, detaljplan og byggestart.

20 Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre og Kristelig
21 Folkeparti, legger stor vekt på bedre lokal og regional forankring av eventuell
22 fremtidig vindkraftutbygging og vil styrke lokaldemokratiets rolle i disse prosessene.
23 Dette flertallet legger til grunn at det er flere forhold som må på plass, og viser til at
24 Meld. St. 28 (2019–2020) legger opp til flere innskjerpinger som vil bidra til å få på
25 plass bedre prosesser for etablering av vindkraftverk på land. Dette flertallet har
26 merket seg at meldingen varsler flere endringer:

- 27 – Bedre lokal og regional forankring
- 28 – Egen regionvis forankring
- 29 – Bedre utredninger med deltakelse fra Statsforvalteren

1 Dette flertallet mener det er avgjørende at det legges opp til gode lokale
2 prosesser, og at lokal tilslutning og lokale myndigheters medvirkning er nødvendig.
3 Dette flertallet ønsker å fremheve at en regionvis behandling vil gi et bedre grunnlag
4 for å vurdere samlet belastning på miljø og samfunn, tilgjengelig nettkapasitet,
5 regionale virkninger for forsyningssikkerhet og hensynet til eksisterende
6 kraftforsyning. Videre mener dette flertallet at en regionvis behandling av
7 vindkraftprosjekter er viktig for å sikre medvirkning for berørte kommuner/fylker der
8 utbyggingen skjer tett ved kommune- og/eller fylkesgrensen. Det er ofte at brukerne av
9 området ikke kun er de innbyggere som bor i utbyggerkommunen, men også
10 nabokommuner hvor innbyggerne er aktive brukere av tilgrensende naturområder.
11 Herunder kommer også fjernvirkning av slike anlegg.

12 Et tredje flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at
13 reindriften og samiske aktører må involveres bedre fra et tidlig stadium. Dette flertallet
14 ser viktigheten av at utreder må ha reindriftsfaglig kompetanse. Videre er det ønskelig
15 at samlede virkninger for reindriften skal vurderes og vektlegges i
16 konsesjonsbehandlingen.

17 Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk
18 Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, er tilfreds med at stortingsmeldingen i
19 stor grad foreslår dette.

20 Et femte flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og
21 Senterpartiet, vil understreke nødvendigheten av god kunnskap om konsekvenser og
22 resultater av vindkraftutbygginger. Flere land har utviklet en klimakalkulator versjon
23 1.0. Norge kan lære av dette arbeidet, og gjennom det bidra til kontinuerlig utvikling
24 på området gjennom det pågående forsknings- og utviklingsarbeidet.

25 Dette flertallet viser til at naturkartlegging har vært et tema i mange
26 vindkraftsaker. Dette flertallet er glad for at meldingen påpeker flere tiltak for både å
27 øke kvaliteten i dette arbeidet og skape mer tillit mellom aktørene. Dette flertallet vil i
28 tillegg be regjeringen vurdere om Statsforvalteren (Fylkesmannen) bør få et særlig
29 ansvar for tilsyn og kontroll med aktørene som foretar naturkartlegging.

1 Komiteen ser at nabokonflikter kan oppstå dersom vindkraftanlegg etableres tett
2 opp til annen bebyggelse. Derfor har meldingen indikert en minsteavstand på 800
3 meter. Det kan likevel vurderes etablering av vindmøller på industriområder. Da vil
4 avstandskravet på 800 meter kunne fravikes. Det er viktig at grenseverdier knyttet til
5 støy overholdes. Krav til buffersoner og avstand til annen bebyggelse må fremkomme
6 i konsesjonen. Videre støtter komiteen at maksimal høyde og antall turbiner skal
7 fastsettes i konsesjonen.

8 Komiteen fremmer følgende forslag:

9 «Stortinget ber regjeringen om at det i konsesjonen fremkommer antall og
10 høyde på vindturbiner og at det etableres en buffersone til bebyggelse eller annen
11 aktivitet.»

12 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet,
13 Venstre og Kristelig Folkeparti, mener vindmøller, med rett lokalisering som for
14 eksempel i allerede utbygde industri- og næringsarealer, er et godt alternativ for
15 produksjon av fornybar kraft. Kravet til avstand til nærmeste bebyggelse må presiseres
16 slik at de nye kravene skal gjelde bolig og bygg med aktivitet som må skjermes for
17 støy fra vindmøller, mens det kan gjøres unntak for avstandskravene i områder regulert
18 til industri og næringsformål.

19 Flertallet viser til høringsinnspill fra Norges Televisjon og mener det må stilles
20 tydelige konsesjonskrav som sikrer at TV-signal (ekosignalene) ikke blir forstyrret.

21 Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
22 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, har merket seg at vindparker i
23 industriområder typisk bygges i mindre skala enn vindparker som bygges i naturen.
24 Industrivindparker bygges ofte med vesentlig lavere turbiner, og gir dermed mindre
25 skyggekast og støy.

26 Videre har dette flertallet merket seg bransjen selv mener utbygging av
27 vindkraft i industriområder ofte er økonomisk lønnsomt, og at potensialet kan være
28 stort.

1 Dette flertallet erkjenner at heller ikke utbygging i industri- og næringsområder
2 vil være konfliktfritt. Også slik utbygging må ta hensyn til naboer og nærmiljø, støy,
3 fugletrekk og andre vektige hensyn.

4 Dette flertallet mener de foreslåtte avstandskravene for vindturbiner på
5 minimum 800 meter til nærmeste bebyggelse kan være for strenge når det gjelder
6 utbygging i industriområder. Normalt vil turbinene i slike områder være vesentlig
7 lavere enn turbiner som bygges ut i naturen, ha kortere skyggekast og støye mindre
8 enn større turbiner.

9 På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti
10 og Miljøpartiet De Grønne følgende forslag:

11 «Stortinget ber regjeringen om å legge til grunn i fremtidige
12 konsesjonsbehandlinger at utbygging av vindkraft på land ikke skal føre til
13 nedbygging av natur eller svekkelse av urfolks rettigheter.»

14 «Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan som viser potensialet for småskala
15 vindkraftproduksjon i havner, industriområder og andre steder der vindkraft kan
16 bygges ut uten å komme i konflikt med naturhensyn og urfolks rettigheter, herunder
17 vurdere justerte avstandskrav ved lavere turbiner i slike områder, og komme tilbake til
18 Stortinget senest innen utgangen av 2021.»

19 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk
20 Venstreparti vil peke på at det jobbes med ulike mindre vindkraftanlegg, såkalte
21 gårdsmøller eller industrivind. Dette er prosjekter med langt mindre konflikt enn de
22 større vindkraftanleggene. Disse medlemmer vil peke på at det her er snakk om mindre
23 vindkraftanlegg i allerede industrialiserte områder. Dette er typisk 3–6 vindturbiner
24 med en totalhøyde på mellom 70 og 110 meter per turbin i industriområder, i
25 havneområder, ved motorsportsentre, avfallsanlegg med mer. Disse medlemmer viser
26 til at selskapet Greenstat har planer om å utvikle denne typen industrivindprosjekter i
27 størrelsesorden 1 TWh de neste årene. Disse medlemmer viser videre til at dette
28 selskapet anslår et potensial for denne typen småskala utbygging på 5–10 TWh i

1 industrialiserte områder / områder som er betydelig preget av menneskelig aktivitet
2 med svært lave konflikter for natur og miljø.

3 Disse medlemmer hilser velkommen krav om større avstand fra vindkraftanlegg
4 til nærmeste bebyggelse. Disse medlemmer vil allikevel peke på at det generelle
5 minimums avstandskravet om 800 meter fra vindturbin til bebyggelse kan medføre
6 problem for mindre anlegg med lavere vindturbiner og føre til at vi får flere høye
7 lenger inn i viktige naturområder i stedet for utbygging i allerede industrialiserte
8 områder.

9 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
10 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener fylkeskommunene som det regionale
11 folkevalgte nivå må få et tydelig ansvar for å utarbeide regionale planer for tilgang på
12 fornybar kraft og at det sees i sammenheng med nettkapasitet, næringsutvikling og
13 annen regional utvikling. Fylkeskommunen må være representert i de regionale
14 arbeidsgruppene som NVE skal opprette for konsesjonsbehandling i hvert fylke.

15 Flertallet mener konsekvenser for miljø og natur må vektet tungt. Det er behov
16 for kunnskapsbaserte veiledere, men også mer forskning på konsekvenser for natur,
17 miljø, kulturlandskapsverdiene, friluftsliv og helse.

18 Flertallet viser til NVEs rapport nr. 3/2020, punkt 3.7.12. Her anbefaler NVE at
19 det innføres en ny lovhjemmel i energiloven som tydeliggjør kriterier for tildeling av
20 anleggskonsesjon i energiloven. Flertallet viser til at denne anbefalingen ikke er fulgt
21 opp av regjeringen i Vindkraftmeldingen. Flertallet viser til vurderingen NVE har
22 gjort:

23 [[Sitat]]

24 «En egen bestemmelse i energiloven med kriterier for å tildele konsesjon, vil
25 lovfeste minstekrav (fordeler større enn ulempene) for tildeling av konsesjon. En slik
26 bestemmelse vil kunne sikre at noen hensyn alltid er relevante i
27 konsesjonsbehandlingen, og hvilke hensyn som skal tillegges vekt i
28 konsesjonsbehandlingen av vindkraft. Slik forslaget er utformet vil det ikke fremgå av
29 lovbestemmelsen hvilken vekt de forskjellige hensynene skal tillegges. Slik vekting
30 overlates til en konkret vurdering i den enkelte sak. De foreslåtte minstekravene om at

1 fordelene er større enn ulempene, er i tråd med dagens praksis. Forslaget vil
2 synliggjøre at miljø er et relevant hensyn og at det vektlegges i alle konsesjonssaker
3 om vindkraft.»

4 [[Sitat]]

5 Flertallet mener derfor regjeringen må komme tilbake til Stortinget med et
6 forslag om en ny bestemmelse i energiloven. Denne må gjelde alle typer
7 energiutbygging.

8 Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

9 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ny
10 hjemmel i energiloven som lyder:

11 ‘Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket klart overstiger skader og
12 ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt. Skader og ulemper av andre
13 tiltak som utføres i sammenheng med det omsøkte tiltaket skal tas med i vurderingen
14 av om det bør gis konsesjon. Det skal også tas hensyn til andre skade- og
15 nyttevirkninger av samfunnsmessig betydning.

16 I vurderingen av om konsesjon bør gis skal det særlig legges vekt på
17 konsekvenser for friluftsliv, landskap, naturmangfold, samiske interesser,
18 sammenhengende naturområder med urørt preg og samlet belastning. Hensynet til
19 kommunale og regionale arealplaner skal vektlegges’ .»

20 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk
21 Venstreparti fremmer følgende forslag:

22 «Stortinget ber regjeringen om at det settes i gang en kartlegging av potensialet
23 for mindre vindkraftutbygginger som gårdsmøller, små anlegg nær eksisterende
24 industri og annen infrastruktur, og presentere en slik kartlegging senest i forbindelse
25 med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

26 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
27 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

1 «Stortinget ber regjeringen se på kravene til avstandsbegrensningene for
2 vindmøller med lavere høyde, bygget i kulturlandskapet eller allerede industrialiserte
3 områder og sørge for at reglene for avstand ut ifra turbinenes høyde ikke legger
4 unødvendige hindre i veien for slike anlegg, og komme tilbake til Stortinget med saken
5 i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.»

6 «Stortinget ber regjeringen om at det ikke gis nye konsesjoner til
7 vindkraftutbygginger i villmarkspregede områder eller i områder hvor utbyggingen
8 truer utrydningstruede arter eller naturtyper.»

9 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
10 Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

11 «Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis tillatelse til oppstart av
12 anleggsvirksomhet for kraftutbygginger før alle naturundersøkelser det er stilt krav
13 om, er blitt gjennomført og de nødvendige hensyn tatt gjennom krav som stilles til
14 arbeidet.»

15 «Stortinget ber regjeringen sørge for at innbyggere og interesseorganisasjoner
16 blir varslet når sonderinger mellom kommuner og utbyggere av vindkraft eller
17 vannkraft starter opp.»

18 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
19 fremmer følgende forslag:

20 «Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis konsesjoner til vind, eller
21 vannkraftutbygging i områder hvor kunnskapen om naturen ikke er god nok.»

22 Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne har som utgangspunkt at det
23 ikke skal bygges ut vindkraftverk i naturen. Dette medlem mener likevel at flere av
24 endringene i konsesjonsbehandlingen som foreslås i vindkraftmeldingen vil føre til
25 forbedringer sammenlignet med dagens konsesjonssystem. Det er positivt at

1 regjeringen legger opp til kortere konsesjonsvarighet, redusert handlingsrom for å
2 gjøre endringer i prosjektene etter gitt konsesjon, sterkere lokal involvering og sterkere
3 vektlegging av naturmangfold og urfolks rettigheter.

4 Dette medlem mener vindkraftutbygging på land bør forbeholdes havner,
5 industri- og næringsområder og andre allerede nedbygde områder. Slik utbygging vil
6 føre til minimale naturinngrep og vesentlig redusert risiko for konflikt med andre
7 interesser. Slik utbygging kan dessuten gjøres i nærheten av kraftkundene, og dermed
8 redusere behovet for opprusting av strømmettet.

9 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
10 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, forutsetter at såkalte produksjonslinjer fra
11 vindkraftanlegg fram til distribusjons- eller overføringsnett også skal følge reglene for
12 vindkraftverk når det gjelder reguleringsplikten etter plan- og bygningsloven.

13 Flertallet mener det trengs mer forskningsbasert kunnskap om vindressurser,
14 vindmøllers påvirkning på ulike miljø, natur, helse og samfunnsinteresser samt det
15 juridiske rammeverk. Flertallet er positive til forslaget om å bevilge 15 mill. kroner til
16 etablering av et nytt forskningscenter for miljøvennlig energi, men det er viktig at også
17 de juridiske, helsemessige og generelle samfunnsinteresser belyses.

18 På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

19 «Stortinget ber regjeringen sørge for at det avsettes forskningsmidler både til
20 miljøvennlig energi og vindressurser, vindmøllers påvirkning på ulike miljø, natur,
21 helse og samfunnsinteresser samt det juridiske rammeverk.»

22 Flertallet mener at sirkulærøkonomi også må gjelde vindmølleparker slik
23 Nordisk råd og EU har tatt initiativ til.

24 Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

25 «Stortinget ber regjeringen innarbeide i konsesjonene krav om å dokumentere
26 hvordan vindmølleinstallasjoner i størst mulig grad kan inngå i sirkulær økonomi.»

Lokal kompensasjon

Komiteen registrerer at regjeringen ikke vil innføre nye skatter eller avgifter nå i lys av næringsens lønnsomhet så langt, og av hensyn til forutsigbare rammebetingelser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, peker på at stortingsmeldingen omtaler mulighetene for lokal kompensasjon og skatt. Det blir videre pekt på at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med et forslag til hvordan en slik kompensasjon bør utformes. Flertallet viser til det samstemte kravet fra aktørene i energi- og miljøkomiteens høring til stortingsmeldingen om at en form for lokal kompensasjon må på plass. Fordelene ved vindkraft er i stor grad nasjonale, mens ulempene i stor grad er lokale. Flertallet mener det er viktig å få på plass et skatteregime som gir forutsigbarhet både for utbygger, kommune, fylke og stat før nye konsesjoner gis. Flertallet ber derfor regjeringen legge frem et opplegg for dette i revidert nasjonalbudsjett 2021.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i vindkraftbeskatningen, inkludert en vurdering av hvordan en hensiktsmessig innretning på og tidsplan for hvordan skattebyrden på vindkraftprodusentene kan økes.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en vurdering av hvordan lokal kompensasjon og forutsigbare rammebetingelser kan sikres, for eksempel naturressursskatt, en produksjonsavgift eller en annen hensiktsmessig innretning for alle involverte parter.»

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til høringen til stortingsmeldingen, der det unisont ble fremført krav om økt lokal kompensasjon ved vindkraftutbygging, i takt med økt lønnsomhet i næringen. Dette flertallet viser også til at ulike utbyggere har inngått frivillige avtaler med vertskommuner om kompensasjon, men at både bransjen og kommunenes organisasjoner ønsker at slik kompensasjon i større grad kan fastsettes gjennom nasjonalt regelverk.

1 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at ulike aktører fremmet
2 ulike forslag til hvordan lokal kompensasjon bør utformes. Disse medlemmer viser
3 også til at regjeringen i stortingsmeldingen har vurdert spørsmålet om beskatning av
4 grunnrente og avvist det på det nåværende tidspunkt.

5 Disse medlemmer viser til NOU 2020:12, Distriktsnæringsutvalget, som nylig
6 ble overlevert regjeringen, der et enstemmig utvalg skriver følgende:

7 [[Sitat]]

8 «For å sikre aksept for og oppslutning om næringsvirksomhet som innebærer
9 store inngrep i naturen og påfører lokalsamfunnene kostnader, bør det gjennom
10 lovfestede ordninger legges til grunn et ytelse mot- ytelse-prinsipp der
11 vertskommunene får noe igjen for å stille naturen til disposisjon for storsamfunnet.
12 Prinsippet bør særlig legges til grunn ved beskatning av typiske grunnrentenæringer. I
13 dag er kraftkommuner i en særstilling, og skattesystemet er for kraftkommunene et
14 sterkt insentiv til å samtykke til og legge til rette for betydelige naturinngrep og til å ta
15 vare på kraftproduksjon. – Lokal beskatningsrett ved utnyttelse av lokale
16 naturressurser, er et målrettet tiltak som kan bidra til å realisere nasjonale klimamål
17 gjennom bedre utnyttelse av fornybare energikilder

18 Utvalget registrerer at det er stadig mer politisk debatt og stadige utredninger
19 om beskatning og fordeling av naturressursbaserte inntekter, både spesielt og som del
20 av det totale inntektssystemet. Det trengs forutsigbarhet slik at berørte lokalsamfunn
21 kan gjøre sine vedtak basert på langsiktighet. Det som mange kommuner opplever som
22 stadige omkamper om de samme inntektene er uheldig for utvikling av
23 naturressursbaserte næringer. – Dersom vertskommunene kunne forvente en større
24 andel av fremtidige skatteinntekter fra for eksempel vindkraftsektoren, er det grunn til
25 å tro at de i større grad ville lagt til rette for denne typen næringsvirksomhet.»

26 [[Sitat]]

27 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
28 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener det er viktig at det raskt kommer på
29 plass et system for økt kompensasjon til kommunene og viser til Landssamanslutninga
30 av Vasskraftkommunars (LVK) forslag om en produksjonsavgift per kWh som tilfaller
31 kommunen som er knyttet til konsesjonsvilkårene, som et godt alternativ. Flertallet

1 viser til at også bransjen slutter opp om en slik produksjonsavgift. Flertallet peker på
2 at en slik produksjonsavgift kan gjøres gjeldende for eksisterende vindparker ved
3 søknad om reetablering.

4 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det bør
5 vurderes om beskatningen av vindkraftverk kan gjøres likere beskatningen av
6 vannkraftverk, gjennom å endre grunnlaget for eiendomsskatt fra teknisk verdi til
7 markedsverdi, samt innføre naturressursskatt som tilfaller kommunene. Regjeringens
8 vurdering av spørsmålene kan legges frem for Stortinget i forbindelse med revidert
9 nasjonalbudsjett 2021.

10 Ordningen må utformes slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter kan
11 bli gjennomført samtidig som det skapes forutsigbarhet både for lokalsamfunn og
12 vindkraftanlegg. Den må være enkel og ha lite potensial for tvister og konflikt og
13 forankres i konsesjonsvilkårene.

14 På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

15 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et konkret skatte-
16 og avgiftsforslag der man utreder naturressursskatt slik man har for vannkraft,
17 miljøavgift og grunnrente, og gir bransjen trygghet for at bedriftsøkonomisk
18 lønnsomme utbyggingsprosjekter også forblir lønnsomme etter en slik eventuell skatt.»

19 Disse medlemmer viser til at vindkraftnæringen har halvert sine
20 utbyggingskostnader de senere årene, og at det er ansett som lønnsomt å bygge
21 vindkraft uten offentlig støtte. Det viser også investeringslysten og iverksettelsen av
22 mange eldre vindkraftkonsesjoner.

23 Vindkraftanlegg produserer samme vare som vannkraftanleggene- elektrisk
24 energi i form av kilowattimer- og transporterer denne over samme ledningsnett og
25 selger den i samme marked til samme pris.

26 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet tidligere har
27 pekt på at det i tråd med langvarig norsk tradisjon for naturressursutnyttelse er behov
28 for å innføre et skatteregime for vindkraftsektoren som både sikrer Norge en andel av

1 den verdiskapingen som landets naturressurser gir opphav til, og som sikrer
2 naturressurskommunene sin rettmessige andel. Dette vil, etter *disse medlemmers*
3 mening, være i tråd med viktige prinsipper som vi finner i historien om den norske
4 vannkraften.

5 Det tilsier etter *komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiets*
6 mening et skatte- og avgiftssystem som opererer mest mulig likt, altså med en
7 teknologinøytralitet, mellom de to energibærerne. Som for vannkraften bør en andel av
8 verdiskapingen bli igjen i de kommuner som avstår sine naturressurser til fellesskapet,
9 og som for vannkraften bør utbygger betale en avgift for bruk av natur.

10 Eiendomsskatt er skatt på fast eiendom som også kan omfatte energianleggene.
11 Det praktiseres i dag ulike verdsettelsesprinsipper ved eiendomsskatt for
12 vannkraftanlegg og vindkraftanlegg. *Disse medlemmer* mener at disse prinsippene i
13 størst mulig grad bør harmoniseres slik at også vindkraft bidrar økonomisk til
14 vertskommunene med faste og forutsigbare inntekter i hele anleggets levetid.

15 *Disse medlemmer* viser til at vindkraftnæringen gjør bruk av en begrenset
16 naturressurs, som kan gi opphav til en grunnrente. En ekstraordinær avkastning ut over
17 normalavkastningen ved bruk av fellesskapets ressurser, bør i alle fall for en del tilfalle
18 fellesskapet gjennom en egen grunnrenteskatt. Grunnrenteskatt korrekt innrettet som
19 en skatt på superprofitt, vil ikke være vridende og vil ikke påvirke investeringslysten.
20 Dersom det ikke foreligger noen superprofitt, vil det heller ikke være noen inntekt
21 (grunnrente) å beskatte.

22 *Disse medlemmer* viser til at det erfaringsmessig er slik at dess tidligere en
23 næring blir underlagt et beskatningssystem dess større forutsigbarhet har investorene.
24 Om dette uttalte Rødseth-utvalget, NOU 1992:34:

25 [\[\[Sitat\]\]](#)

26 «Det er lite grunnrente i mange verk. Potensialet for grunnrente kan likevel vera
27 stort dersom prisane aukar i åra framover.»

28 [\[\[Sitat\]\]](#)

29 *Disse medlemmer* vil vise til at grunnrenten, og dermed grunnrenteskatten, i
30 vannkraftsektoren var svært beskjeden de første årene, men har vokst til om lag 10

1 mrd. kroner i senere år. Det er grunn til å anta samme utvikling for vindkraften, og det
2 tilsier også at det bør innføres en grunnrenteskatt så snart som mulig. Disse
3 medlemmer viser til at Senterpartiet ved flere anledninger har tatt til orde for grep
4 knyttet til grunnrenteskatten som insentiv for investering og utvikling av vannkraft i
5 Norge, og mener at det er et potensiale også innenfor vindkraft på dette punkt. Det vil
6 etter disse medlemmers oppfatning styrke forutsigbarheten for skattyterne før
7 investeringer foretas at det samlede skatte- og avgiftsregimet er kjent og etablert.

8 Videre vil disse medlemmer vise til at naturressursskatten, som også
9 vannkraftsektoren betaler, inngår i skatteutjevningsordningen i inntektssystemet for
10 kommunesektoren. Konsekvensen av dette er, slik disse medlemmer ser det, at
11 vertskommunene som bærer de største kostnadene ved naturinngrepene, i realiteten
12 nesten ikke beholder noe av denne skatteformen. Disse medlemmer viser i den
13 forbindelse til en felles uttalelse av 6. november 2020 fra 11 organisasjoner som
14 organiserer kommunene og vindkraftbransjen, som er sendt energi- og miljøkomiteen i
15 forbindelse med behandlingen av denne saken. De uttaler, sitat:

16 [[Sitat]]

17 «Det må vurderes å holde naturressursskatten på vindkraft utenfor
18 inntektsutjevningen i inntektssystemet. Hensikten er å bidra til sterkere sammenheng
19 mellom kommuner/fylker hvor utbygging skjer og hvem som til slutt mottar
20 skatteprovenyet. Hvis naturressursskatten på vindkraft kommer inn i
21 inntektsutjevningssystemet, vil skattesvake kommuner i realiteten bare motta om lag 5
22 prosent av den betalte skatten på eget område, og intensjonen om naturressursskatten
23 som insentiv til å oppnå lokal aksept utvannes kraftig.»

24 [[Sitat]]

25 En naturressursskatt på kraftproduksjon som inngår i skatteutjevningen mellom
26 alle landets kommuner gir, slik disse medlemmer ser det, i realiteten ikke noe stort
27 bidrag til en løsning på den konflikten som bransjen og lokalsamfunnene står oppe i.
28 Disse medlemmer deler derfor det synet det gis uttrykk for, når det alt vesentlige av en
29 slik skatt nødvendigvis går til de kommunene i landet som har høyest folketall.

30 Disse medlemmer mener det bør innføres en naturressursskatt tilsvarende som
31 for vannkraftsektoren, jf. skatteloven § 18-2, på en slik måte som også det nevnte

1 fellesnotatet av 6. november 2020 fra kommunesektoren og vindkraftnæringen peker
2 på. Det fremstår etter disse medlemmers syn som omforent og hensiktsmessig at en
3 slik naturressursskatt på vindkraft holdes utenfor skatteutjevningen i inntektssystemet.
4 Disse medlemmer vil peke på målet om å bidra til å dempe konflikter og gi
5 vertskommunene en andel i verdiskapningen på vindkraft.

6 Disse medlemmer mener at bruk av natur skal ha en pris. Disse medlemmer
7 viser til at det foreligger en rekke verdsettelsesmetoder for naturverdier, men foreløpig
8 ingen alminnelig anerkjent metode som for andre innsatsfaktorer. Disse medlemmer
9 mener derfor det bør utredes å innføre en konsesjonsavgift utbetalt til den eller de
10 kommuner som avstår sine naturressurser og med det får redusert sine naturverdier. En
11 slik avgift som er lik miljøkostnaden vil kunne stille kommunen økonomisk likt før og
12 etter inngrepet. Disse medlemmer mener det kan være gode grunner for å innføre en
13 konsesjonsavgift. Det går også frem i det nevnte fellesnotat av 6. november 2020 fra
14 kommunesektoren og vindkraftnæringen at det er bred enighet om behovet for
15 innføring av en slik avgift. Disse medlemmer mener at en bør gå utover anbefalingen
16 om å begrense denne til nye anlegg, men som nevnt bør den omfatte også eksisterende
17 verk. Disse medlemmer mener det verken er rimelig eller rettferdig overfor de
18 kommuner som allerede har akseptert inngrep i sine naturverdier, at de i slike tilfelle
19 ikke skal kompenseres for dette.

20 Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til det helt grunnleggende
21 miljørettsprinsippet om at kostnadene ved forringelse av naturmiljøet skal bæres av
22 tiltakshaveren, jf. det etablerte «forurensar betaler prinsippet», jf. naturmangfoldloven
23 § 11 i den forbindelse.

24 Disse medlemmer vil understreke at det i bortimot 20 år er arbeidet for
25 innføring av et skatte- og avgiftsregime på vindkraftsektoren, og at tiden nå derfor er
26 overmoden på dette punkt. Det er disse medlemmer klare oppfatning at også
27 vindkraftselskapene har kunnet forutse at det ville komme et skatteregime på deres
28 virksomhet.

29 I vannkraftsektoren ble det i 1997 innført to nye skatteordninger,
30 naturressursskatt og grunnrenteskatt. Disse ordningene ble innført også for
31 igangværende anlegg, uten at det engang ble problematisert fra vannkraftnæringen.

1 Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at de
2 kommuner som stiller sine områder til rådighet for energiproduksjon også blir
3 kompensert for dette.

4 Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

5 «Stortinget ber regjeringen våren 2021 legge frem forslag for Stortinget om
6 innføring av en miljøavgift på mellom 1,5 og 2 øre per kWh produsert kraft, som
7 tilfaller vertskommunen for vindkraftverket, hjemlet i energiloven, som en del av
8 vindkraftverkets konsesjonsvilkår.»

9 **Plan- og bygningsloven**

10 Komiteen legger til grunn at det er flere forhold som må på plass, og Meld. St.
11 28 (2019–2020) legger opp til flere innskjerpinger som vil bidra til å få på plass bedre
12 prosesser for etablering av vindkraftverk på land. Komiteen mener videre at det er
13 avgjørende at det legges opp til gode lokale prosesser, og at lokal tilslutning og lokale
14 myndigheters medvirkning er nødvendig.

15 Komiteen mener derfor at kommunal planavklaring må foreligge før det kan
16 fattes konsesjonsvedtak. Det innebærer at man ikke kan gå videre med
17 konsesjonsbehandling før kommunene har gjort en planavklaring. Komiteen legger til
18 grunn at slik arealavklaringer for vindkraft må gjøres gjennom plan- og bygningsloven
19 (PBL).

20 Komiteen viser til at PBL kapittel 3 om «oppgaver og myndighet i
21 planleggingen» med etterfølgende kapitler har etablert et planhierarki mellom statlige,
22 fylkeskommunale/regionale og kommunale oppgaver. Dette systemet skal balansere
23 alt fra rikspolitiske til lokale hensyn og er i sine enkeltheter jevnlig oppe til debatt og
24 nyansering for å få en riktig balanse mellom statlig, regional og kommunal styring av
25 arealbruk. Det er vanskelig å forsvare at visse enkeltformer for arealbruk som legger
26 premisser for all annen arealbruk ikke skal ses i sammenheng med den øvrige
27 arealplanlegging.

28 Komiteen finner det vanskelig å forsvare at det skal være reguleringsplikt for
29 andre arealtiltak, og at det ikke skal være reguleringsplikt for vindkraftanlegg som kan

1 utløse stort behov for høring og medvirkning der det er store lokale og miljømessige
2 konsekvenser. Komiteen viser til PBL § 12-1, 3. ledd:

3 [[Sitat]]

4 «For gjennomføring av større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få
5 vesentlige virkninger for miljø og samfunn, kreves det reguleringsplan. Tillatelse etter
6 § 20-2, jf. 21-4 for slike tiltak, kan ikke gis før det foreligger reguleringsplan. Krav til
7 reguleringsplan gjelder ikke for konsesjonspliktige anlegg for produksjon av energi
8 etter energiloven, vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven.»

9 [[Sitat]]

10 Komiteen er innforstått med at intensjonen bak forskjellsbehandlingen av
11 energianlegg kontra de fleste andre former for arealbruk var begrunnet med en raskere
12 behandling av disse sakene. Komiteen ser at dette ikke skaper den nødvendige
13 legitimitet i prosessene. Komiteen mener også at det blir et lovteknisk uoversiktlig
14 system at arealdisponeringer skal reguleres ulikt av flere lover, med innslag av den ene
15 lovens regler i en annen lov.

16 Komiteen mener at tilfredsstillende forsyningssikkerhet av kraft i hele landet er
17 et overordnet hensyn som best ivaretas gjennom konsesjonsbehandlingen etter
18 energiloven, men lokaliseringen av vindkraftanlegg og samordningen med annen
19 arealbruk må følge reglene i PBL. Dette skaper en klarere rollefordeling mellom
20 energimyndighetene og planmyndighetene, og gir grunnlag for lokalpolitisk
21 medvirkning og legitimitet som styrker lokaldemokratiet. Komiteen vil understreke at
22 det alltid vil være anledning til å påklage vedtak i NVE etter energiloven til Olje- og
23 energidepartementet, der saken får politisk avklaring. Komiteen vil fremme forslag om
24 å innlemme vindkraftanlegg mv. i PBL og bemerker at det kan gjøres ved å endre PBL
25 § 12-1, 3 ledd, andre setning (gjengitt ovenfor).

26 Komiteen fremmer følgende forslag:

27 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om å
28 innlemme planlegging og bygging av vindkraftanlegg i plan- og bygningsloven.»

1 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
2 Miljøpartiet De Grønne mener at Norge trenger mer fornybar kraft for å gjennomføre
3 grønn omstilling og skape nye arbeidsplasser og øke verdiskapingen. Vindkraft
4 medfører store inngrep i areal og virkninger på miljø, natur og samfunn. For å gi større
5 åpenhet om avveining mellom ulike hensyn, bedre forankring og økt legitimitet til
6 prosessen med etablering av vindkraftverk mener disse medlemmer at lokalsamfunn
7 må få økt medvirkning. Bygging av vindkraftverk må derfor underlegges de
8 alminnelige planbestemmelse i plan- og bygningsloven (PBL), mens konsesjonen
9 fortsatt skal gis med hjemmel i Energiloven. Formålet med PBL er å sikre bærekraftig
10 arealbruk, medvirkning mellom parter og god dialog på tvers av nivåer. PBL gjelder
11 for all annen arealbruk og er et oversiktlig regelverk som sikrer forutsigbarhet,
12 transparens, åpne prosesser, innsyn og etterprøvbarehet.

13 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at kommunene ikke
14 får vetorett. Fylkesmannen (Statsforvalteren) kan, der det er nødvendig for å sikre
15 nasjonale og vesentlige regionale interesser, bruke innsigelse (§ 5.6), og myndigheten
16 til å treffe endelig planvedtak overføres til Kommunal- og
17 moderniseringsdepartementet (statlig plan). Regionale interesser kan være der
18 vindkraftanlegg omfatter flere kommuner og én kommune sier nei.
19 Forsyningssikkerhet og klima er nasjonale interesser.

20 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener unntaket fra
21 PBL må videreføres for store linjestrekk og vannkraftanlegg, slik at kun
22 vindkraftanlegg blir tatt inn i PBL.

23 På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

24 «Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om å endre plan- og
25 bygningsloven § 12-1 tredje ledd siste setning til:

26 ‘Krav til reguleringsplan gjelder ikke for konsesjonspliktige anlegg for
27 produksjon av energi etter energiloven, vannressursloven eller
28 vassdragsreguleringsloven, *dette unntaket gjelder ikke vindkraftanlegg på land*’ »

1 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
2 Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

3 «Stortinget ber regjeringen snarest utarbeide tydelige kunnskapsbaserte
4 veiledere til plan- og bygningsloven om metoder for vekting av tap av natur,
5 leveområder for viltarter og inngrep i viktige friluftsområder.»

6 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
7 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, ser at vindkraft er viktig energipolitikk, men
8 debatten om landbasert vindkraft har vist tydelig at vindkraft også er viktig
9 arealpolitikk. Flertallet mener at det høye konfliktnivået knyttet til bygging av
10 vindkraft på land i stor grad har skyldtes mangelen på lokal medvirkning, endringer av
11 prosjekter underveis i konsesjonsprosessen og hensynet til inngrep i natur- og
12 friluftsområder. Flertallet har merket seg det enorme engasjementet for naturverdiene
13 våre som vindkraftdebatten har vist, og har forståelse for at vindkraftutbygginger kan
14 fremstå som betydelige og uønskede inngrep i naturen.

15 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i lang tid har
16 løftet viktige forslag for å få ned konfliktnivået i saker som gjelder
17 vindkraftutbygging, blant annet forslag som skal bidra til å sikre lokal medvirkning
18 før, under og etter at konsesjon for vindkraft er gitt, og understreket at dette skal skje
19 gjennom bred lokal involvering, med åpenhet og respekt for lokale, demokratiske
20 beslutninger. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ved flere anledninger har
21 foreslått å innføre en lokal vetorett og tatt til orde for at prosesser for
22 vindkraftutbygging forankres i plan- og bygningsloven fremover. Disse medlemmer vil
23 vise til at Senterpartiet også har satt frem forslag tidligere som omhandler eierskap og
24 skattlegging av vindkraft som naturressurs, herunder en naturressursskatt for vindkraft
25 som skal komme kommunene til gode, og å se nærmere på skattlegging av utenlandske
26 selskapers verdiskaping i Norge.

27 Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk
28 Venstreparti viser til at det ifølge KS nå er langt større områder i Norge som går med

1 til vindkraft enn til både by-, tettsteds- og industriarealer til sammen. Bygging og drift
2 av vindkraftverk er omfattet av energiloven av 29. juni 1990. Vindkraftverk som
3 krever konsesjon etter energiloven er unntatt reguleringsplikt etter plan- og
4 bygningsloven, og når konsesjoner i praksis kan gis uten at plan- og bygningsloven
5 kobles på gjennom en kommunal planprosess, havner det lokale selvstyret helt på
6 sidelinjen. Disse medlemmer viser til de åpenbare utfordringene dette forårsaker, blant
7 annet at kommunene med dette kommer så sent inn i konsesjonsprosessen at en reell,
8 lokal medvirkningsprosess i praksis blir umulig. Videre viser disse medlemmer til
9 erfaringen som KS har innhentet fra kommuner, at det erfares mangel på åpenhet,
10 usikkerhet om hvilke rutiner som gjelder, og mangler knyttet til høringer og
11 kvalitetssikring av dokumenter. I tillegg har det, slik disse medlemmer forstår det, vist
12 seg vanskelig å få en presis og nasjonal oversikt over hvor mye arealer som forutsettes
13 omdisponert i tilknytning til konsesjoner som er gitt til vindkraftanlegg de senere år.
14 Det er tilsynelatende heller ikke enighet om tallstørrelser som legges frem i den
15 forbindelse. Dette mener disse medlemmer understreker behovet for at arealbruken bør
16 følge kommuneplansystemet, slik at det blir tilgjengelig gjennom Kartverkets
17 arealstatistikk og bidrar til både åpenhet og til at viktig offentlig informasjon er samlet
18 og lett tilgjengelig.

19 Disse medlemmer mener at situasjonen i sin helhet er blitt uholdbar for det
20 lokale selvstyret i saker som gjelder utbygging av vindkraft. Disse medlemmer mener
21 derfor det er helt nødvendig å koble arealdisponering som følge av vindkraft tydelig til
22 planprosessene hvor kommunen er planmyndighet. Dette må, slik disse medlemmer ser
23 det, gjøres gjennom en helhetlig lovendring som omfatter hele prosessen knyttet til
24 etablering av vindkraftanlegg, med bakgrunn i både plan- og bygningsloven og
25 energiloven.

26 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener at den økende motstanden mot
27 utbygging av vindkraft flere steder viser at det imidlertid ikke er nok å gi kommunene
28 vetorett ved konsesjonsbehandlingen. Forslagsstillerne ser at kommunene trenger
29 sterkere og mer forutsigbare virkemidler, særlig når det gjelder å bremse arealbruken i
30 områder som har åpenbare naturverdier. Disse medlemmer mener det er gode grunner

1 for å hjemle arealbruken knyttet til vindkraft på land i plan- og bygningsloven med
2 kommunestyret som reguleringsmyndighet.

3 Teknologitvillingen har vært betydelig på vindkraft de siste årene, og disse
4 medlemmer er prinsipielt enige i at nyeste teknologi bør legges til grunn ved utbygging
5 av vindkraft. Dette innebærer samtidig at inngrepet i natur og installasjonen i seg selv
6 blir av en helt annen karakter enn det som var forutsatt ved behandling av
7 konsesjonssøknaden. Disse medlemmer mener derfor at muligheten til å behandle
8 saken på nytt, ta stilling til endrede forutsetninger og medvirke i hele prosessen før
9 utbygging begynner, er avgjørende.

10 Disse medlemmer mener en helhetlig gjennomgang av konsesjonssystemet for
11 vindkraft på land burde tatt klarere stilling til og presentert tydeligere løsninger på
12 disse spørsmålene. Saken reiser viktige spørsmål knyttet til lokaldemokrati, natur- og
13 miljøverdier, men etter disse medlemmers mening også grunnleggende sett eierskap til
14 norsk kraft.

15 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser for
16 øvrig til tidligere fremsatt forslag i Dokument 8:140 S (2019–2020) om lokal
17 medvirkning og åpenhet i vindkraftsaker, som behandles under denne saken og vil
18 med dette fremme følgende forslag:

19 «Stortinget ber regjeringen sikre at vedtak om utbygging av vindkraft er i tråd
20 med lokale ønsker og kommunestyrevedtak. Konsesjon kan ikke gis i strid med
21 kommunestyrevedtak.»

22 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
23 Miljøpartiet De Grønne mener meldingen ikke går langt nok i å gi kommunene økt
24 innflytelse over energispørsmål.

25 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
26 fremmer derfor følgende forslag:

1 «Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at plan- og bygningsloven gjøres
2 gjeldende for alle energisaker igjen, slik det var tidligere, og komme tilbake til
3 Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.

4 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
5 Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

6 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en
7 endring i energiloven § 2-1 om søknadsplikt, slik at denne kun omfatter vilkår for
8 produksjon og distribusjon av elektrisk energi. Forslaget må inneholde en presisering
9 av at behandling av konsesjonssøknaden ikke kan gjennomføres før det foreligger
10 arealavklaring i kommuneplan, og eventuelt reguleringsplan, i tråd med
11 bestemmelsene i plan- og bygningsloven.»

12 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer
13 følgende forslag:

14 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å
15 oppheve hjemmelen i plan- og bygningslovens § 6-4, tredje ledd, som omhandler
16 konsesjon og statlig arealplan.»

17 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
18 Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

19 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til
20 endring i plan- og bygningsloven § 12-1 som innebærer at konsesjonspliktige
21 energianlegg ikke lenger er unntatt fra reguleringsplikten.»

22 **Strengere krav til utredninger av konsekvensene for naturen**

23 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
24 viser til at det ved større utbygginger i naturen skal gjennomføres utredninger for å
25 vurdere og avdekke naturverdiene i området. Disse medlemmer viser til at det i flere

1 kraftutbyggingssaker er avdekket store mangler i de konsekvensutredningene og
2 naturkartleggingene som er foretatt av utbygger i forbindelse med søknad om en
3 kraftutbygging. Disse medlemmer viser til striden om utbyggingen av
4 Øystesevassdraget i Hordaland. En av hovedårsaken til at Øystesevassdraget til slutt
5 ble vernet, var at naturvernorganisasjoner gjennomførte egne biologiske undersøkelser
6 som avdekket langt flere rødliste arter og viktige naturtyper av høy verdi. Disse hadde
7 ikke utbyggernes biologer funnet, og funnene ble sentrale i arbeidet som endte med at
8 vassdraget ble vernet.

9 Et annet eksempel på mangelfull kartlegging finner vi i forbindelse med
10 søknaden om å bygge ut Gjengedalsvassdraget i Sogn og Fjordane. Også her fikk
11 naturvernorganisasjonene sørget for at det ble gjort ekstra undersøkelser av
12 naturverdiene. Disse undersøkelsene viste at det var flere naturverdier enn
13 utredningene fra utbygger viste. Resultatet var at utbyggingssøknaden ble avslått.

14 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
15 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

16 «Stortinget ber om at det utarbeides klimaregnskap for den enkelte
17 vindkraftutbygging som del av konsesjonsprosessen.»

18 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
19 fremmer derfor følgende forslag:

20 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til
21 strengere krav knyttet til de konsekvensutredninger som gjøres i forkant av ulike
22 utbygginger.»

23 «Stortinget ber regjeringen sørge for at konsekvensene for naturens egen
24 karbonlagring inngår i vurderingen av vind- og vannkraftanlegg.»

25 Disse medlemmer viser til at en rekke vindkraftkonsesjoner er gitt i sårbare
26 områder der naturmangfold i for liten grad er ivaretatt. Disse medlemmer er tilfreds

1 med at stortingsmeldingen legger opp til å vektlegge naturhensyn og urfolksrettigheter
2 tyngre, men mener meldingen er uklar på hvordan dette skal hensyntas i praksis.

3 Disse medlemmer mener det må stilles strengere krav til kartlegging av naturen
4 i det aktuelle området i konsesjonsprosessen, for å sikre at man unngår bygging i
5 områder med viktige naturverdier og rødlistede arter. Økt tilsyn i prosessen bør
6 inkludere økt kontroll av gjennomført kartlegging av natur.

7 På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

8 «Stortinget ber regjeringen stille strengere krav til kartlegging av naturen i
9 konsesjonsprosessen, for å sikre at man unngår bygging i områder med viktige
10 naturverdier og rødlistede arter. Økt tilsyn i prosessen bør inkludere økt kontroll av
11 gjennomført kartlegging av natur.»

12 **Miljømyndighetene må gi tillatelse til naturinngrep**

13 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
14 viser til at inngrep i naturen er den største trusselen mot mangfoldet av planter og dyr i
15 dag. Disse medlemmer viser til forurensningsloven som trådte i kraft i 1983. Denne
16 loven har blant annet som formål å verne det ytre miljø mot forurensning og å redusere
17 eksisterende forurensning. Forurensningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til
18 virksomhet som kan medføre forurensning. Disse medlemmer viser til at det mangler
19 en tilsvarende lovmessig beskyttelse av naturen. Når det gjelder inngrep i naturen gis
20 disse ofte gjennom plan- og bygningsloven. Det er ikke nødvendig med en egen
21 inngrepstillatelse fra miljømyndighetene. Disse medlemmer mener at hensynet til
22 naturen må veie langt tyngre enn det gjør i dag. Derfor vil disse medlemmer fremme
23 forslag om at det utarbeides en egen lov hvor det må søkes om tillatelse til større
24 inngrep fra miljømyndighetene, på linje med søknader om utslippstillatelse.

25 Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

26 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lov som
27 gjør at de som ønsker å gjøre større inngrep i naturen, må søke om en egen
28 inngrepstillatelse fra miljøforvaltningen til dette.»

Tilbakeføring etter endt drift

Komiteen mener at det må stilles klare krav til tilbakeføring og opprydding i konsesjonen. Komiteen er særlig opptatt av det skal skje en tilbakeføring av natur etter endt konsesjon i størst mulig grad. Komiteen peker på at det i meldingen vises til at regjeringen vil vurdere om utbygger skal pålegges å stille garanti for nedleggingskostnader tidligere enn i dag.

Komiteen mener dette skal pålegges før oppstart, og ber regjeringen utrede alternativer for hvordan det kan gjennomføres. Komiteen ber regjeringen om å utrede et sikringsfond eller på annen hensiktsmessig måte se på alternativer for sikkerhet for opprydding i tilfeller hvor et vindkraftselskap går konkurs.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte utrede og fremlegge for Stortinget alternativer for hvordan det kan stilles garanti for opprydding ved oppstart av vindkraftanlegget.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener det er nødvendig å skjerpe inn kravene til opprydding etter endt drift.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det stilles krav om at det skal foreligge en plan for hvordan vindkraftanlegget i så stor grad som mulig skal tilbakeføres til naturen etter endt drift, samt hvordan dette skal finansieres, når konsesjonen gis. Denne planen skal være en del av konsesjonsvilkårene.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at NVE snarest reviderer konsesjonsvilkårene for de vindkraftverk som i dag ikke har krav om garanti/sikkerhetsstillelse for opprydding.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

1 «Stortinget ber regjeringen stille krav om at konsesjonshaver fra første driftsår
2 setter av midler på sperret konto med årlige beløp, tilstrekkelig til å dekke kostnader
3 ved fjerning av vindturbiner og infrastruktur når konsesjonen utløper.»

4 **Offentlig eierskap**

5 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det
6 må innføres de samme regler til offentlig eierskap til vindkraft som for vannkraft.

7 Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

8 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til
9 endringer i konsesjonslovgivningen for vindkraft, slik at det blir de samme krav til
10 offentlig eierskap for vindkraft som for vannkraft.»

11 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
12 Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

13 «Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag
14 om en hjemfallsordning for vindkraft slik det er for vannkraft.»

15 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer
16 følgende forslag:

17 «Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget en sak om skattlegging av
18 utenlandske selskapers verdiskaping i Norge, herunder behovet for innstramming av
19 reglene for overskuddsflytting.»

20 «Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres sterke begrensninger for
21 utenlandsk eierskap ved utnyttelse av konsesjonsgitte naturressurser i Norge.»

22 **Urfolks rettigheter**

23 Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og
24 Miljøpartiet De Grønne viser til at det er foretatt flere utbygginger som er i sterk
25 konflikt med vårt urfolk, samenes interesser.

1 Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

2 «Stortinget ber regjeringen sørge for at urfolk sine tradisjonelle næringer får et
3 sterkere vern i prosessene rundt energiutbygging gjennom at representanter for samisk
4 tamreindrift blir konsultert i forkant når det blir foreslått inngrep som kan påvirke
5 driften deres.»

6 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
7 fremmer følgende forslag:

8 «Stortinget ber regjeringen sørge for at utbyggere og forvaltning arbeider
9 sammen med urfolkets representanter for å unngå at eventuelle vindkraftplaner skader
10 deres næring og at tiltak som skader deres næring ikke settes i verk, med mindre de
11 næringsutøverne som blir skadelidende av utbyggingen gir sitt informerte samtykke.»

12 «Stortinget ber regjeringen utsette behandlingen av nye vindkraftanlegg i
13 samiske områder inntil rettssituasjonen rundt land og vatn er bedre avklart, gjennom
14 behandling av Samerettsutvalget 2.»

15 «Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis tillatelse til nye
16 vindkraftutbygginger i landområde med sørsamisk reindrift.»

17 «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring
18 av energiloven som sikrer at det kan stilles nye vilkår for utbyggingen eller driften,
19 dersom det kommer ny kunnskap om de negative miljøkonsekvensene av denne.»

20 **Støy**

21 Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
22 fremmer følgende forslagene:

23 «Stortinget ber regjeringen senke grensene for akseptabelt støynivå fra all
24 virksomhet. Støynivået som aksepteres skal ikke måles som årlige gjennomsnitt, men i

1 kortere tidsintervall. Støymålinger må gjøres med jevne mellomrom i virksomhetens
2 levetid.»

3 **Arbeidsliv**

4 Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk
5 Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

6 «Stortinget ber regjeringen sikre at framtidige utbygginger av vind- og
7 vannkraft gjennomføres på måter som er til nytte for norsk arbeids- og næringsliv. Det
8 må legges til rette for at det stilles seriøsitetskrav som sikrer akseptable arbeidsvilkår,
9 særlig i anleggsfasen.»

10 **3. Forslag fra mindretall**

11 **Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:**

12 *Forslag 1*

13 Stortinget ber regjeringen om at det settes i gang en kartlegging av potensialet
14 for mindre vindkraftutbygginger som gårdsmøller, små anlegg nær eksisterende
15 industri og annen infrastruktur, og presentere en slik kartlegging senest i forbindelse
16 med revidert nasjonalbudsjett 2021.

17 **Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:**

18 *Forslag 2*

19 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et konkret skatte-
20 og avgiftsforslag der man utreder naturressursskatt slik man har for vannkraft,
21 miljøavgift og grunnrente, og gir bransjen trygghet for at bedriftsøkonomisk
22 lønnsomme utbyggingsprosjekter også forblir lønnsomme etter en slik eventuell skatt.

23 *Forslag 3*

24 Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre plan- og bygningsloven
25 § 12-1 tredje ledd siste setning til:

1 «Krav til reguleringsplan gjelder ikke for konsesjonspliktige anlegg for
2 produksjon av energi etter energiloven, vannressursloven eller
3 vassdragsreguleringsloven, dette unntaket gjelder ikke vindkraftanlegg på land.»

4 **Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:**

5 *Forslag 4*

6 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om
7 forbud mot nedbygging av myr.

8 *Forslag 5*

9 Stortinget ber regjeringen snarest utarbeide tydelige kunnskapsbaserte veiledere
10 til plan- og bygningsloven om metoder for vekting av tap av natur, leveområder for
11 viltarter og inngrep i viktige friluftsområder.

12 **Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:**

13 *Forslag 6*

14 Stortinget ber regjeringen sørge for at fylkeskommunene med ansvar for
15 nærings- og samfunnsutvikling, klima, natur og friluftsliv får en aktiv rolle i den
16 regionale vurderingen av vindkraftverk behovet og lokalisering.

17 **Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:**

18 *Forslag 7*

19 Stortinget ber regjeringen sette ned en energikommisjon som utarbeider forslag
20 til en helhetlig energi- og klimaplan som ser næringslivets og samfunnets forventede
21 energibehov, energieffektivisering og behovet for ulike former for ny
22 energiproduksjon i sammenheng med norsk klimapolitikk. Planen må tydeliggjøre
23 behovet både på nasjonalt og regionalt nivå, og skal resultere i en egen sak for
24 Stortinget.

1 *Forslag 8*

2 Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis tillatelse til oppstart av
3 anleggsvirksomhet for kraftutbygginger før alle naturundersøkelser det er stilt krav
4 om, er blitt gjennomført og de nødvendige hensyn tatt gjennom krav som stilles til
5 arbeidet.

6 *Forslag 9*

7 Stortinget ber regjeringen sørge for at innbyggere og interesseorganisasjoner
8 blir varslet når sonderinger mellom kommuner og utbyggere av vindkraft eller
9 vannkraft starter opp.

10 *Forslag 10*

11 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en
12 endring i energiloven § 2-1 om søknadsplikt, slik at denne kun omfatter vilkår for
13 produksjon og distribusjon av elektrisk energi. Forslaget må inneholde en presisering
14 av at behandling av konsesjonssøknaden ikke kan gjennomføres før det foreligger
15 arealavklaring i kommuneplan, og eventuelt reguleringsplan, i tråd med
16 bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

17 *Forslag 11*

18 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til endring
19 i plan- og bygningsloven § 12-1 som innebærer at konsesjonspliktige energianlegg
20 ikke lenger er unntatt fra reguleringsplikten.

21 *Forslag 12*

22 Stortinget ber regjeringen stille krav om at konsesjonshaver fra første driftsår
23 setter av midler på sperret konto med årlige beløp, tilstrekkelig til å dekke kostnader
24 ved fjerning av vindturbiner og infrastruktur når konsesjonen utløper.

25 *Forslag 13*

26 Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag
27 om en hjemfallsordning for vindkraft slik det er for vannkraft.

1 *Forslag 14*

2 Stortinget ber regjeringen sørge for at urfolk sine tradisjonelle næringer får et
3 sterkere vern i prosessene rundt energiutbygging gjennom at representanter for samisk
4 tamreindrift blir konsultert i forkant når det blir foreslått inngrep som kan påvirke
5 driften deres.

6 **Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:**

7 *Forslag 15*

8 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å
9 oppheve hjemmelen i plan- og bygningslovens § 6-4, tredje ledd, som omhandler
10 konsesjon og statlig arealplan.

11 *Forslag 16*

12 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med fremme forslag til
13 endringer i konsesjonslovgivningen for vindkraft, slik at det blir de samme krav til
14 offentlig eierskap for vindkraft som for vannkraft.

15 *Forslag 17*

16 Stortinget ber regjeringen legge frem for Stortinget en sak om skattlegging av
17 utenlandske selskapers verdiskaping i Norge, herunder behovet for innstramming av
18 reglene for overskuddsflytting.

19 *Forslag 18*

20 Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres sterke begrensninger for
21 utenlandsk eierskap ved utnyttelse av konsesjonsgitte naturressurser i Norge.

22 **Forslag fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne:**

23 *Forslag 19*

24 Stortinget ber regjeringen sikre at vedtak om utbygging av vindkraft er i tråd
25 med lokale ønsker og kommunestyrevedtak. Konsesjon kan ikke gis i strid med
26 kommunestyrevedtak.

1 **Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:**

2 *Forslag 20*

3 Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis konsesjoner til vind, eller
4 vannkraftutbygging i områder hvor kunnskapen om naturen ikke er god nok.

5 *Forslag 21*

6 Stortinget ber regjeringen om å legge til grunn i fremtidige
7 konsesjonsbehandlinger at utbygging av vindkraft på land ikke skal føre til
8 nedbygging av natur eller svekkelse av urfolks rettigheter.

9 *Forslag 22*

10 Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan som viser potensialet for småskala
11 vindkraftproduksjon i havner, industriområder og andre steder der vindkraft kan
12 bygges ut uten å komme i konflikt med naturhensyn og urfolks rettigheter, herunder
13 vurdere justerte avstandskrav ved lavere turbiner i slike områder, og komme tilbake til
14 Stortinget senest innen utgangen av 2021.

15 *Forslag 23*

16 Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om at plan- og
17 bygningsloven gjøres gjeldende for alle energisaker igjen, slik det var tidligere, og
18 komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer.

19 *Forslag 24*

20 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til strengere
21 krav knyttet til de konsekvensutredninger som gjøres i forkant av ulike utbygginger.

22 *Forslag 25*

23 Stortinget ber regjeringen sørge for at konsekvensene for naturens egen
24 karbonlagring inngår i vurderingen av vind- og vannkraftanlegg.

25 *Forslag 26*

26 Stortinget ber regjeringen stille strengere krav til kartlegging av naturen i
27 konsesjonsprosessen, for å sikre at man unngår bygging i områder med viktige

1 naturverdier og rødlistede arter. Økt tilsyn i prosessen bør inkludere økt kontroll av
2 gjennomført kartlegging av natur.

3 *Forslag 27*

4 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lov som
5 gjør at de som ønsker å gjøre større inngrep i naturen, må søke om en egen
6 inngrepstillatelse fra miljøforvaltningen til dette.

7 *Forslag 28*

8 Stortinget ber regjeringen sørge for at utbyggere og forvaltning arbeider
9 sammen med urfolkets representanter for å unngå at eventuelle vindkraftplaner skader
10 deres næring og at tiltak som skader deres næring ikke settes i verk, med mindre de
11 næringsutøverne som blir skadelidende av utbyggingen gir sitt informerte samtykke.

12 *Forslag 29*

13 Stortinget ber regjeringen utsette behandlingen av nye vindkraftanlegg i
14 samiske områder inntil rettssituasjonen rundt land og vatn er bedre avklart, gjennom
15 behandling av Samerettsutvalget 2.

16 *Forslag 30*

17 Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis tillatelse til nye
18 vindkraftutbygginger i landområde med sørsamisk reindrift.

19 *Forslag 31*

20 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring
21 av energiloven som sikrer at det kan stilles nye vilkår for utbyggingen eller driften,
22 dersom det kommer ny kunnskap om de negative miljøkonsekvensene av denne.

23 *Forslag 32*

24 Stortinget ber regjeringen senke grensene for akseptabelt støynivå fra all
25 virksomhet. Støynivået som aksepteres skal ikke måles som årlige gjennomsnitt, men i
26 kortere tidsintervall. Støymålinger må gjøres med jevne mellomrom i virksomhetens
27 levetid.

1 **Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:**

2 *Forslag 33*

3 Stortinget ber regjeringen våren 2021 legge frem forslag for Stortinget om
4 innføring av en miljøavgift på mellom 1,5 og 2 øre per kWh produsert kraft, som
5 tilfaller vertskommunen for vindkraftverket, hjemlet i energiloven, som en del av
6 vindkraftverkets konsesjonsvilkår.

7 **4. Komiteens tilråding**

8 Komiteens tilråding fremmes av ...

9 Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til
10 å gjøre følgende

11 v e d t a k :

12 I

13 Stortinget ber regjeringen om å sette en frist på inntil 5 år fra et prosjekt er
14 endelig godkjent til vindkraftanlegget må være i drift.

15 II

16 Stortinget ber regjeringen om at det i konsesjonen fremkommer antall og høyde
17 på vindturbiner og at det etableres en buffersone til bebyggelse eller annen aktivitet.

18 III

19 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag om å
20 innlemme planlegging og bygging av vindkraftanlegg i plan- og bygningsloven.

21 IV

22 Stortinget ber regjeringen sørge for at både den felles svensk-norske
23 elsertifikatordningen og de særskilte avskrivingsordningene for vindkraftanlegg
24 avvikles senest 31. desember 2021.

V

1
2 Stortinget ber regjeringen på egnet måte utrede og fremlegge for Stortinget
3 alternativer for hvordan det kan stilles garanti for opprydding ved oppstart av
4 vindkraftanlegget.

VI

5
6 Stortinget ber regjeringen vurdere endringer i vindkraftbeskatningen, inkludert
7 en vurdering av hvordan en hensiktsmessig innretning på og tidsplan for hvordan
8 skattebyrden på vindkraftprodusentene kan økes.

VII

9
10 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med
11 revidert nasjonalbudsjett for 2021 med en vurdering av hvordan lokal kompensasjon
12 og forutsigbare rammebetingelser kan sikres, for eksempel naturressursskatt, en
13 produksjonsavgift eller en annen hensiktsmessig innretning for alle involverte parter.

VIII

14
15 Stortinget ber regjeringen utarbeide en helhetlig energi- og klimaplan som ser
16 næringslivets og samfunnets forventede energibehov, energieffektivisering og behovet
17 for ulike former for ny energiproduksjon i sammenheng med norsk klimapolitikk.
18 Planen må tydeliggjøre behovet både på nasjonalt og regionalt nivå, og fremmes for
19 Stortinget i løpet av 2021.

IX

20
21 Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en ny
22 hjemmel i energiloven som lyder:

23 «Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket klart overstiger skader og
24 ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt. Skader og ulemper av andre
25 tiltak som utføres i sammenheng med det omsøkte tiltaket skal tas med i vurderingen
26 av om det bør gis konsesjon. Det skal også tas hensyn til andre skade- og
27 nyttevirkninger av samfunnsmessig betydning.

1 I vurderingen av om konsesjon bør gis skal det særlig legges vekt på
2 konsekvenser for friluftsliv, landskap, naturmangfold, samiske interesser,
3 sammenhengende naturområder med urørt preg og samlet belastning. Hensynet til
4 kommunale og regionale arealplaner skal vektlegges.

5 X

6 Stortinget ber regjeringen se på kravene til avstandsbegrensningene for
7 vindmøller med lavere høyde, bygget i kulturlandskapet eller allerede industrialiserte
8 områder og sørge for at reglene for avstand ut ifra turbinenes høyde ikke legger
9 unødvendige hindre i veien for slike anlegg, og komme tilbake til Stortinget med saken
10 i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021.

11 XI

12 Stortinget ber regjeringen om at det ikke gis nye konsesjoner til
13 vindkraftutbygginger i villmarkspregede områder eller i områder hvor utbyggingen
14 truer utrydningstruede arter eller naturtyper.

15 XII

16 Stortinget ber regjeringen sørge for at det avsettes forskningsmidler både til
17 miljøvennlig energi og vindressurser, vindmøllers påvirkning på ulike miljø, natur,
18 helse og samfunnsinteresser samt det juridiske rammeverk.

19 XIII

20 Stortinget ber regjeringen innarbeide i konsesjonene krav om å dokumentere
21 hvordan vindmølleinstallasjoner i størst mulig grad kan inngå i sirkulær økonomi.

22 XIV

23 Stortinget ber om at det utarbeides klimaregnskap for den enkelte
24 vindkraftutbygging som del av konsesjonsprosessen.

25 XV

1 Stortinget ber regjeringen om at det stilles krav om at det skal foreligge en plan
2 for hvordan vindkraftanlegget i så stor grad som mulig skal tilbakeføres til naturen
3 etter endt drift, samt hvordan dette skal finansieres, når konsesjonen gis. Denne planen
4 skal være en del av konsesjonsvilkårene.

5 XVI

6 Stortinget ber regjeringen sørge for at NVE snarest reviderer
7 konsesjonsvilkårene for de vindkraftverk som i dag ikke har krav om
8 garanti/sikkerhetsstillelse for opprydding.

9 XVII

10 Meld. St. 28 (2019–2020) – Vindkraft på land – vedlegges protokollen

11 Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 24. november 2020

Ketil Kjenseth

leder

Ruth Grung

ordfører

13